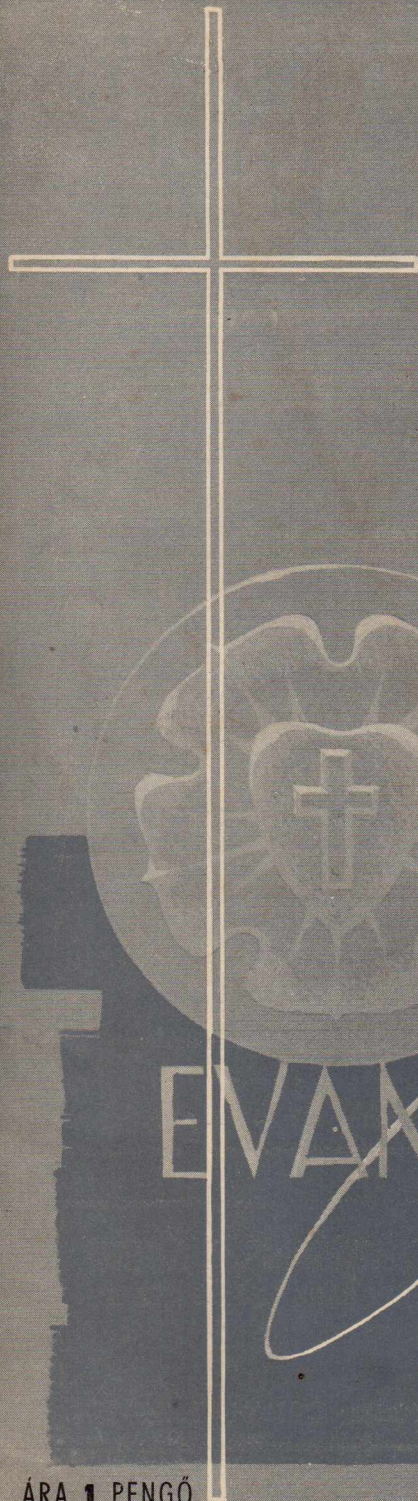

Magy. tiszleletu

Dr. Schwabk Tibor
tat. fo. lalt. munk.

Erselel p. 11.

EVANGÉLIKUS
Für
ÉRTESÍTŐ

ÁRA 1 PENGŐ

BINDERT.

**EGYESÜLT FELSŐMAGYARORSZÁGI HITELBANK és
KASSAI TAKARÉKPÉNZTÁR RÉSZVÉNYTÁRSASÁG**

Központ Kassa, Kossuth Lajos-u. 2. Telefon 20-75, 20-76, 20-77
Váltóüzlet Kassa, Fő-utca 36. Telefon: 32-52. Sürgőny cím: Felhítel

Adriányi és Markó, Kassa

vas- és szénnagykereskedés

Vasüzlet:

Fő-utca 1. szám - Telefon 27-40

Szénüzlet:

Kossuth Lajos-u. 21 - Tel.: 26-79

C SÉSZÁR FERENC

szücs

KASSA, Kovács-u. 39

TELEFONSZÁM: 22-54

Elsőrangú munka, szolid árak!

„ÁRPÁD” ECETÜZEM

Tulajdonos:

Várkoly Elek hadirokkant

KASSA, Deák Ferenc-körút 21

Telefon: 32-08

Eladás nagyban és kicsinyben

FÖRSTER GUSZTÁV

szén- és kokszereskedés
szállítás és beraktározás

KASSA, Kazinczy-utca 2

Telefon: 20-35

131 éve fennáll Alapítva 1812-ben

BRADOVKA GYULA

ruhafestő, vegytisztító
és gőzmosó gyára

Kassa, Deák Ferenc-krt. 10

vitéz MÁNYAY LAJOS
(MOLITORISZ)

GLORIA gyógyszertára

KASSA

Fő-utca 122. — Tel. 23-76

Felvidéki Kereskedelmi Bank Részvénytársaság Kassa

A PESTI MAGYAR KERESKEDELMI BANK LEÁNYINTÉZETE

BETÉTEKET a legjobban gyümölcsöztet.

KÖLCSÖNÖKET a legjutányosabban folyósít.

Foglalkozik a BANKÜZLET minden ágával.

Telefonszámok: Kassa 22-33, 32-32 — Táviratcím: COMMERZ KASSA

ŐSZI ÉRTESÍTŐ

Kassa, 1943. október hó.

*Des Christens Herz auf Rosen geht
Wenns mitten unterm Kreuze steht*

**A KASSAI EVANGÉLIKUS I. EGYHÁZKÖZSÉG TAGJAI SZÁMÁRA
Informationsblatt für die Mitglieder der Evang. I. Kirchengemeinde in Kassa**

Vigasztaljátok népemet!
(Ézs. 40 : 1.)

Túróczy Zoltán püspök 1943. évi jelentéséből

Amikor megnehezedik az idők járása az emberiség fölött s megszorodik a fájó szívek száma, akkor az egyház mindig ráébred arra, hogy tulajdonképpen édesanya. Megmozdul benne az anyai szeretet, keze végigsimogatja a bánatredőket, ajka lecsókolja a pergő könnyeket, mert onnan belülről ellenállhatatlan erővel zúg felé az Isten parancsa: „Vigasztaljátok, vigasztaljátok népemet!”

Ma, amikor jóformán az egész világ benne van a háború borzalmaiban, mindenütt egyre világosabban ébred rá az egyház arra, hogy Istentől rendelt feladata a vigasztalás szolgálata.

Ne becsülje le sem az egyház, sem más ezt a feladatot. Kézzelfogható valóságokban gondolkodó emberek tekinthetik ezt szentimentalizmusnak s az egész munkát improduktív szolgáltatnak, a valóság azonban az, hogy a vigasztalást nem talált ember ön- és közveszélyes.

A vigasztalást nem talált ember mindig önző. Még akkor is, ha mást sirat s minden megnyilatkozása a szeretet veszteségét

fájlalja. Onnaga veszteségét tartja mindig szem előtt. Mivel nem tud felolvadni fájdalma átfogó perspektívák látásában, jelenléte az emberi közösségben mindig arra izgat, hogy a közért meghozandó áldozatok kötelességét és jelentőségét ne lássuk meg, hanem egyéni érdekeink és saját jóleső érzésünk legyen életértelkülésünk legfőbb tényezője.

A vigasztalást nem talált ember mindig lázadó. Néha nem tör ki viharos záporban mennydörgéssel és vilámlással belső indulata, csak a panaszkodás elállni nem akaró őszi esője permetez folyton ajkáról, de az is elég ahhoz, hogy lázítson az ellen, ami van s megerősítse az emberekben azt a gondolatot, hogy semmi sincs jól úgy, ahogyan van.

A vigasztalást nem talált ember boldogtalan és nyugtalan. Nem tudja tehát erőit teljesen munkába állítani azon a helyen, ahol szolgálatát el kellene látnia. Csak félemerként tud dolgozni. Ez maga is veszteség, de nem kisebb veszteség az sem, hogy ez

a magatartás másokban is erősíti azt a gondolatot, hogy életünk magánnehézségei feljogosítanak kötelességeink kisebb teljesítésére.

Nagyobb dolgról is van tehát itt szó, mint arról, hogy a vigasztalást nem talált ember boldogtalan, s a megvigasztalódott visszanyerte lelkj egyensúlyát.

A vigasztalás nehézsége.

Furcsán állunk a vigasztalás tudományával. Ez a tudomány is azok közé tartozik, amelyekről minden ember azt gondolja, hogy ért hozzá. Csak addig él azonban ebben a tévhitben, amíg udvariassági részvétlátogatásokban próbálja csupán ki a tudományát. Mihelyt egyszer eléje akad valaki, akit igazán szeretne megvigasztalni, akkor egyszerre reá döbben arra, hogy mennyire nem ért hozzá. Alig van helyzet, amelyben az ember annyira érezné a maga tehetetlenségét, mint amikor vigasztalni szeretne. Szépen elgondolt gondolatokat, közismert vigasztaló igazságokat olyan üres banalításoknak érez az ember, hogy szégyeli ilyenkor a szájára venni. Arra pedig még gondolni sem mer, hogy a világ módján az idő- és a munkasebektet gyógyító írájt kínálgassa a szenvedőnek, hiszen ezt egyenesen brutalitásnak érzi. Sokszor van úgy az ember, mint Jób barátai. Ők is eljöttek, hogy részvétlátogatást tegyenek Jóbnál, de amikor meglátták az összetört Jóbot, elfelejtették minden kiagyalt bölcseségüket s leültek Jób mellé a hamuba sírni.

Nemcsak bennünk vannak gátlásai a vigasztalásnak, hanem a vigasztalásra szorulóban is.

A 77. zsoltár beszél olyan lelkiállapotról, amikor a szenvedő „nem akar vigasztalást bevenni”.

Jézus is ezt a furcsa kérdést veti fel a 38 éve gutaütött embernek: „Akarsz-e meggyógyulni?”. (János 5 : 6.) Előállhat tehát a szenvedő ember lelkében egy olyan furcsa természetellenes lelkiállapot, mely akarja is, meg nem akarja is a vigasztalást. Az egyik talán azért zárja el magát a vigasztalás elöl, mert úgy érzi, a fájdalom ellen követne el szentségtörést, ha gyorsan megvigasztalódnék. A másik talán azt gondolja, hogy érdekessé válik az emberek szemében a maga szenvedésével és azért ragaszkodik hozzá körömszakadtáig. Nehéz reátalálni ezekre a belső gátlásokra s még nehezebb félretolni azokat.

Ezek között a belső gátlások között nem utolsó az, hogy a szenvedő ember mindig gyakorlati. Bármilyen ellenmondásnak látszik is, így van. A halottját siratónak nem meleg szívmeignyilatkozások kellene, hanem a halottját szeretné feltámasztani. A kárvallott embert nem lehet kielégíteni bölcs gondolatokkal, csak a kár helyrehozatala tudná őt megvigasztalni. Ezekre a feladatokra pedig melyik ember merne vállalkozni!

Hogyan vigasztal az egyház?

Az egyház igazat mond, amikor vigasztal. Nem mindenki meri ezt vállalni. Inkább arra gondol, hogy „a szeretet mindent elfedez”. (I. Kor. 13 : 7.) Urától tanulta ezt az egyház. Krisztus a nagypéntek előtti órák búcsúzásának fájdalmában így vigasztalja tanítványait: „En az iga-

zat mondom néktek". (János 16:7) s az atyai hajlékokról szóló vigasztalását ezzel erősíti meg: „Ha pedig nem volna, megmondtam volna néktek". (János 14:2.) Az egyház jól tudja, hogy a szenvedés véres valóság, amelyet nem lehet limonádéval enyhíteni és kendőzéssel gyógyítani.

Az egyház megmutatja a szenvedő embernek az Isten szenvedő Fiát. Nem azért, hogy Krisztus hasonlíthatatlan szenvedése mellett kisebbnek érezze az ember a maga szenvedését, hanem azért, hogy megmutassa benne az Isten csodálatos szeretetét, aki ezért a világot a legnagyobb áldozatot, Fiát is odaadta a kereszten. Különösképpen a mi evangélikus egyházunk érzi feladatának azt, hogy Isten kegyelmének ezt az evangéliumát hirdesse a szenvedő világnak s így próbálja meggyőzni a fájdalomban magát Istentől elhagyottak érző embert arról, hogy „aki az ő tulajdon Fiának nem kedvezett, hanem Őt mindnyájunkért odaadta, mi módon ne ajándékozna vele együtt mindent minékünk?" (Róma. 8:32.)

A kegyelmet csak az tudja értékelni, aki bűneivel tisztában van, Isten szeretetének nagysága csak az előtt bontakozik ki, aki erre való teljes érdemtelenségét világosan látja. Ezért beszél tehát az egyház bűneinkről akkor, amikor vigasztalni akar. Nem csinál ebből a meggyőződésből arányossági számtani műveletet, sem logikai következtetést, mint Jób barátai a Jób szenvedéséből. Nem akar visszakövetkeztetni a szenvedés nagyságából az elkövetett bűn nagyságára. Nem is akar nagyképű erkölcsi prédikációt tartani a fájószívű embernek,

csupán csak azt akarja tudatosítani minden emberben, amit a kis Kátában tanultunk: „Mi naponként vétkezünk és bizony csak büntetést érdemelünk". Tudja jól, mit jelent a szenvedésben mindig lázadó ember számára a szenvedés szempontjából ennek a nehezen megtanulható szónak a megtanulása: „megérdemeltem".

A bűntudatból igénytelenség fakad. Az igénytelen ember pedig mindig mindenért hálás. Ezért fektet olyan nagy súlyt az egyház vigasztaló szolgálatában arra, hogy hálára nevelje az embereket.

A szenvedő ember mindig maga körül forog, s a mában él. Az egyház meg akarja tanítani, hogy nézzen arra is, ami volt; lássa meg, hogy az Istennek múltunkban megmutatott jótéteményeit nem szabad elfelejtenünk akkor, amikor nem érezzük az Isten jóságát magunk körül. — Meg akarja tanítani az egyház a szenvedő embert arra is, nézzen arra, ami nincs. Fel akarja nyitni a szemét a mások nyomorúságának meglátására. Fel akarja indítani képzeletét a megtörténhető nyomorúságok elképzelésére, hogy így világosan meglássa: nemcsak azt kell megköszönnünk Istennek, ami történik velünk, hanem azt is, ami nem történik, mert megóv tőle. — Meg akarja tanítani az egyház a szenvedő embert, hogy nézzen arra is, ami van. Nincs olyan sötét éjtszaka, amelyikben ne ragyogna legalább egy csillag. Nincsen olyan helyzet, amelyikben ne volna valami, amiért hálásnak kell lennünk. Az egyház igazi hívei a nyomorúságok közepette is Istent dicséző énekeket zengtek. Ebbe a szent kórusba akarja beállítani az egy-

ház a ma szenvedő emberét is. A hálás alaptermészetű ember mindenben keresi a jót, s azért mindent jóra akar magyarázni. Szenvédések közepette is nem az a problémája, hogy miért, hanem az, hogy mi célból kell szenvednie. Ennél a pontnál bontakozik ki előttünk az egyház vigasztaló szolgálatában az a feladat, hogy az egyház segítse a szenvedésében tusakodó embert. Az Isten pedagógiájának meglátására. Hátrafelé nézve a multat illetőleg ezt hamarabb hajlandó elfogadni az ember, de nagyon nehéz előlegezni ezt a bizalmat, mikor még nem látjuk a szenvedésnek semmi célját és értelmét. Egy sereg teológiai probléma teszi nehezzé ennek a lényegében egészen személyes kérdésnek az elintézését: történhetik-e valami Isten akarata nélkül e világon? Ha nem történhetik, miért engedi meg a gonoszt? Mennyiben felelős az ember azért, ami történik s mennyiben a mindenható Isten?

stb. Az egyház nem húny szemet ezek előtt a kérdések előtt. Együtt tusakodik azokkal, akiknek ez nem elméleti játék, hanem keserű személyes kérdés s bizonyágtételével mindig ott áll mellettünk, hirdtven: „**Bármely fenýtés ugyan jelenleg nem látszik örvendetesnek, hanem keservesnek, ám de utóbb az igazságnak békességes gyümölcsevel fizet azoknak, akik általa gyakoroltatnak.**” (Zsid. 12:11.)

Aki tudja, hogy Isten nevelni akarja mindennel az embert, az megtanul remélni. Ezért táplálja az egyház vigasztaló szolgálatában állandóan a reménységet. Az a reménység, melyet az egyház hirdet, nem a vak sors szerencsejátékába való bizakodás. Nem passzív ráhagyatkozás arra, hogy valamiképpen majd csak lesz, hanem élő reménység, melynek fundamentuma az Isten atyai szeretetében való hit. Ez az a reménység, amelyről Róma 5:5 azt állítja, hogy soha sem szégyenít meg.

A KIS HARANG...

A kis harang hívó szava
templomba szólít.

A kis harang csengő szava
Istent dicsőít.

A kis harang szelíd szava
új honpolgárt nevez.

A kis harang vídám szava
esküvőt jelez.

A kis harang gyászos szava
sírunk felé kísér.

A kis harang némult szava
véres harcokba tér.

Kassa, 1943. IV. 25.

teleki Zakariás Sándorné
Loósz Irén.

Főtisztelendő Egyházkerületi Közgyűlés!

Dr. Engel Rudolf, egyházközségi felügyelő üdvözlő beszéde

a Tiszai Evangélikus Egyházkerület közgyűlésén 1943. évi szeptember hó 1-én.

A kassai I. egyházközség nevében őszinte szívből jövő hitestvéri szeretettel üdvözlöm a kerület itt megjelent tagjait. Egyházközségünk, mely az egyetlen kerületünkben, ahol két nyelven, de testvéri együttérzéssel, egy szívvel imádják a Mindenható Istent, mélyen átérzi a jelentőségét a megtiszteltetésnek, hogy a mai gyűlés székhelyéül szolgálhat. Úgy érezzük, mintha egy szétszórta élő, de egymást forrón szerető család jönne össze az egyik testvér házában, hogy szerető édes anyjuk ölelő karjai között találkozzanak mindnyájan. A mi szerető édes anyánk egyházkerületünk, s mi vagyunk az örvendező testvér, ki összegyűjtheti magánál az egész családot.

De éppen azért, mivel úgy átérezzük e tény jelentőségét, nem mulasztathatjuk el, hogy egy pillanatra vissza ne idézzük az utolsó Kassán tartott kerületi közgyűlés emlékét, hiszen oly sok, a maihoz hasonló körülményt látunk akkor is. A balsors úgy akarta, hogy nagyon sok idő, 27 hosszú év tel el azóta. 1916-ot írt akkor a krónikás és úgy, mint ma, köröskörül lángban állt a világ. Messze északkeleten és délnyugaton dörögtek az ágyúk, s mi, az akkori fiatalság, fegyverrel kezünkben állottunk túl a hátrókon, hogy védjük hazánkat. S e nagy világegés közepette csöndesen, de kettős örömmel ült egyházközségünk: a kerületi gyűléssel egyidőben ünnepelte százados fordulóját annak a napnak, hogy Isten dicsőségére szentelték ez „Erős várunk”-at,

templomunkat. Csak fokozta ez ünnep jelentőségét, hogy azon az oltári szolgálatot hegyaljai egyházmegyénk közszeretben álló főesperese, Turóczy Pál látta el. Alig tudta csökkenteni az örömet az a tény, hogy a kerületi gyűlés második napján hozzánk is eljutott az akkori idők totális mozgósítása s harcba szólította egyik öreg harangunkat, s elment a harang, hogy ahelyett, hogy élőket hívjon, halottakat sirasson, künn a harcmezőn halált osztogasson.

S azután jött a nagy összeomlás és jöttek a megpróbáltatásnak nem évei, de évtizedei. De ezek az évtizedek egyúttal a helytállás évtizedei is voltak. S ennek köszönhető az, hogy ma nemcsak számban, de lélekben és hitben is megerősödvé áll ma itt egyházközségünk s meleg szeretettel köszönti falai között édes anyját, a tiszai kerületet. Köszöntjük elsősorban őszinte ragaszkodással szeretett főpásztorunkat, aki e rövid néhány év alatt is már sokszor tanújelét adta annak, hogy mennyire szíven viseli egyházközségünk minden gondját. Köszöntjük mély tisztelettel egyházkerületünk felügyelőjét, akit először üdvözölhetünk e minőségében körünkben, köszöntjük testvéri szeretettel kerületünk minden itt megjelent tagját! De e köszöntésünk szava egyúttal egy kemény fogadalom is. Mi, kassai evangélikusok, híven elődeink négy évszázados hagyományaihoz, hozzon bármily sorsot ránk a jövő, mi helyt állunk! Úgy legyen.

A Tiszai Evangélikus Egyházkerület közgyűlése városunkban

A magyarországi egyházegyetembe való visszatérésünk óta az idén először tartotta a Tiszai Evangélikus Egyházkerület városunkban évi rendes közgyűlését. Az egyházkerület képviselői mintegy százan már augusztus 30-án megérkeztek városunkba, élükön Turóczy Zoltán püspökkel. A hatalmas egyházkerület képviselői nyugaton Rimaszombattól, keleten a székelyföldi missziótól és délen Debrecentől kezdve gyülekeztek össze. Itt voltak a gömöri, miskolci, nyíregyházi, debreceni, kolozsvári gyülekezetek lelkészei, felügyelői, tanügyi vezetői és presbiterei.

Augusztus 31-én reggel 8 órakor úrvacsoraosztás volt, melyet a helyi lelkész végzett. Utána a lelkészek, tanítók és papnék egyesülete ülésezett.

Délben 12 órakor került sor a kerületi Luther Szövetség évi rendes közgyűlésére. Az evangélikus iskola emeleti termét majdnem zsúfolásig megtöltötték az érdeklődők. A közgyűlést Turóczy Zoltán püspök imája vezette be. Ezután dr. Zsedényi Béla, egyetemi tanár, a Luther Szövetség társelnöke megnyitotta a közgyűlést. Dr. Vető Lajos szövetségi igazgató pedig évi jelentését olvasta fel. Beszámolója során rámutatott arra az áldásos munkára, melyet a Luther Szövetség fiókszervei az egyes városokban és községekben végeznek. Méltatta a karitatív, kulturális és léleknevelő munkát, mely a szövetség tulajdonképeni munkaprogramja. Nagy vonalakban ismertette azokat a terveket is,

melyeket a szövetség a jövőre nézve maga elé tűzött. Zsolnai Vilmos nyíregyházi igazgató pénztári jelentésében a szövetség ezévi vagyoni állapotáról számolt be. A közgyűlést Turóczy Zoltán buzdító szavai rekesztették be.

Kedden délután $1/27$ órakor a tiszai evangélikus egyházkerület elnöksége, Turóczy Zoltán püspök és homroldi Lichtenstein László miskolci főispán, egyházkerületi felügyelő, nagyszámú kísérettel II. Rákóczi Ferenc sírját kereste fel a Dóm kriptájában. Az egyházkerület nevében Turóczy Zoltán püspök helyezett koszorút a sírra a következő szavak kíséretében:

— Amikor a magyar zászlót ismét széjjel bontjuk „Pro Deo et libertate”, kegyeletes lélekkel állunk itt és emlékezünk arra a Nagyságos Fejedelemre, akinek zászlai alatt a tiszai evangélikus egyházkerület boldog és dicsőséges életet élt, — abban a tudatban, hogy Istenünk kegyelme kísér bennünket is a jövőben és nemzetünket is, amíg Istenért és a szabadságért él!

A nagyszámban egybegyűltek megilletődötten hallgatták a püspök szavait és befejezésül elénekelték a magyar Himnuszt.

Este 7 órakor a templomban vallásos est volt. Ezt az egyházkerületi gyámintézet és Luther Szövetség rendezte. Ebből az alkalomból szorongásig megtelt a templom. Közének, majd oltári imádság vezette be a vallásos estet. Az imát Marcsek János hegyaljai esperes mondotta. Utána Zala Ernő Veracini „Largho”-ját

adta elő hegedűn Zsolczer Józsefné orgonakisérével. Ezt követte dr. Földesiné-Palcsó Ida szép gordonkajátéka. Imolaj Zoltán karnagy orgonakisérével Bach-áriát játszott. Ezek után dr. Váczi Elemér vármegyei főlevéltáros, az Országos Luther Szövetség igazgatója tartott előadást. Abból a gondolatból indult ki, hogy amint a veszélyeztetett államoknál szükség van a totális mozgósításra, úgy az egyháznak is fel kell készülnie a védekezésre, mert az egyház kétezer éve most van a legnagyobb veszélyben. Sokan hirdetik a keresztyén egyházak egységét, annál kevesebben munkálják azt. Új világról, új világrendről hallunk igen sokat, de annál kevesebbet az igazi lelki megtérésről. Az egyház szolgálatát tekintsük első kötelességünknek. Meg kell erősödünk a hitben, az Isten és felebarátaink iránt való szeretetben. Enélkül csak farizeusok vagyunk. Minden téren alá kell magunkat vetnünk a keresztyén közösség szolgálatának. Győzni fogunk, ha van erőnk lelkileg újjászületni. Mert Krisztussal csak győzni lehet. Krisztus nélkül csak elbukni. A megrázó erejű előadás után közének következett, majd dr. Weiszer Elek, miskolci vallás-tanító lelkész hirdette az ígét. Erőteltjes beszédében megtérésre szólított fel. Még ma el kell indulni az Istenkeresés útján, ha nem akarjuk azt, hogy késő legyen. Ezután a Kassai evangélikus vegyeskar énekelt Imolaj Zoltán karnagy vezényletével. Gumpelzhaimer „Békével és bátran megyek” című éneket adták elő. Végezetül Túróczy Zoltán püspök mondott oltári imádságot és áldást osztott.

Szeptember 1-én reggel 9 órakor kezdődött el a kerületi közgyűlés a templomban. Előzőleg fél kilenc órákor istentisztelet volt, melyet vitéz Baráth Károly rimaszombati lelkész, egyházkerületi főjegyző végzett. A közgyűlést homrogi Lichtenstein László, egyházkerületi felügyelő mély hatású beszéddel nyitotta meg. A lelkes helyesléssel fogadott megnyitó után Túróczy Zoltán püspök emelkedett szólásra és szeretettel teljes szavakkal üdvözölte az egyházkerületi felügyelőt egyházi ténykedésének 30 éves évfordulója alkalmából.

Vitéz Baráth Károly főjegyző az elnöki megnyitóval kapcsolatban előterjesztette a javaslatokat. Így a közgyűlés elhatározta, hogy hódoló táviratot küld a Kormányzó Úr Ófóméltóságának és táviratban üdvözli a kormánynak az egyházi ügyekben illetékes vezető tényezőit. Üdvözlő táviratot küldött a közgyűlés báró Radvánszky Albertnek, az egyetemese egyház felügyelőjének is.

Ezután dr. Engel Rudolf, egyetemi tanár, a Kassai evangélikus I. egyházközség felügyelője üdvözölte a közgyűlést.

Dr. Engel Rudolf szavaira válaszul a püspök szeretettel köszöntötte a Kassai egyházközséget. Vitéz Baráth Károly felolvasta a közgyűlést üdvözlő táviratokat.

Ezek után Túróczy Zoltán püspök megrázó erejű szavakkal ecsetelte egyházunknak, mint szórványegyháznak a helyzetét, inségeit és elodázhatatlan feladatait. A közgyűlés feszült figyelemmel hallgatta végig a püspök megnyitóját.

A közgyűlés tárgysorozata gyors egymásutánban pergett. Az

előzetes bizottsági üléseken lelkiismeretesen előkészített ügyek hozzászólást jóformán nem is igényeltek. Valamennyi határozati javaslat egyhangúlag határozati erőre emelkedett. A gyűlés egy óraker ért véget.

A szünetben az egyházközség hölgytagjai lelkes szeretettel tízórásin vendégelték meg a közgyűlés résztvevőit. Ez alkalomból az iskola emeleti helyiségeit zöld lombbal díszítették fei. Az egyházkerület képviselői a legjobb benyomásokkal és hálás megemlékezéssel mondtak búcsút egyházközségünknek és városunknak.

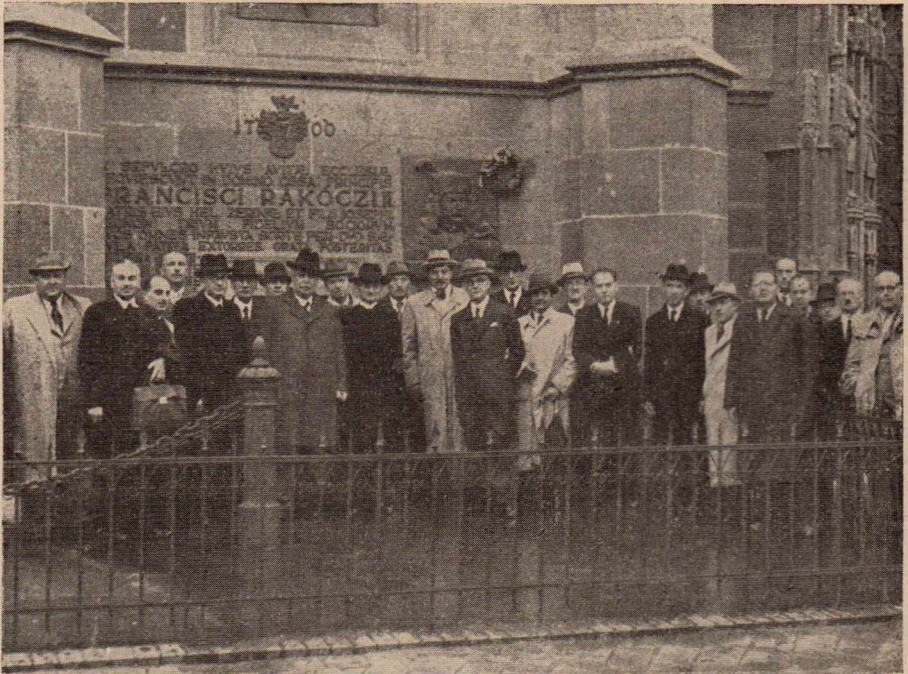
Röviddel a közgyűlés után az elnökség mindkét tagja, mind Túróczy Zoltán püspök, mind

homrogdj Lichtenstein László, egyházkerületi felügyelő, legteljesebb megelégedésüknek és köszönetüknek adtak kifejezést levélel a súlyos háborús időkben tapasztalt meleg vendégszeretetért.

KÉRJUK AZ EGYHÁZHÍVEKET, hogy az istentisztelet idején történő esetleges légi riadó esetén a fölkért légvédelmi szolgálatot teljesítő egyháztagok utasításai szerint hagyják el a templom épületét.

Az „ŐSZI ÉRTEŚITŐ ára 1 P. — Ezt az összeget a lelkészi hivatalban, az egyházfinál, vagy a következő két üzletben lehet kifizetni: Fleischer és Schirger, Fő-utca 2., Várkoly Miklós, Kossuth Lajos-utca 3.

Rákóczi sírjának megkoszorúzása. Középen Túróczy Zoltán püspök és homrogdj Lichtenstein László Miskolc sz. kir. város főispánja, egyházkerületi felügyelő. A közgyűlés közönsége a kriptából visszajövet az emlékmű előtt.

Téged kereslek

az istentiszteleten, az otthonodban, a bibliai órán, a munkahelyeden, sőt az utcán is. Téged, Testvérem, akit az istentiszteleten nem látok, sem a bibliai órán, aki az utcán elkerülsz, aki ideges és türelmetlen vagy, ha munkahelyeden zaklatnak, aki otthonodban is idegenül fogadsz. Kimerít vagy és udvarias, de a szíved nem nyilatkozik meg.

Amikor őszi értesítők bezörget minden egyes kassai evangélikus ajtaján, Hozzád írom e sorokat. Bízom benne, hogy Reád találnak.

Rólad olvastam az Evangéliumban. Gondolom, azért mégis csak érdekel. Ha mindenki felé megtévesztésig igaznak tudod is feltüntetni hüvös fölényed és önbizalmad testedhez szabott álarcát, sajátmagaddal szemben csak őszinte vagy. Vannak kérdéseid, vannak problémáid, és talán kétségeid is. Ki tudja? Talán sokkal megrázóbb a lelki válságod, mint bárkij gondolná, vagy bárkinek is elárulnád.

Látod, mi lassan újra karácsonyra készülünk. Isten kegyelme megadhatja, hogy az idén is csöndes örömmel ünnepeljük meg a Megváltó születését. Isten kegyelméből ez évben is megnyilatkoznak az ég, hogy átcsendüljön rajta az angyalok kardala: „Dicsőség a magasságos mennyeekben az Istennek, és a földön békesség, és az emberekhez jóakarati!” Lassan már készülünk is reá.

S én itt olvastam Rólad. Ahol Lukács evangélista a karácsony kezdetéről szól. Ahol Isten, a Szent, közeledik a bűnös emberhez. Ahol Gábrriel angyal Galileának egyik városában, melynek neve Názáret, betér egy szűzhöz,

aki a Dávid házából való József nevű férfiúnak volt eljegyezve. S ahol ezután az Isten kegyelmes tervét foganatosító akarat és az ember megdöbbsent vonakodása között a világtörténet legmegrázóbb párbeszéde következik. Itt szól Hozzád az Isten:

— A Szent Lélek száll Tereád!

Ez a karácsony kezdete. Ez az élet kezdete. A boldogság kezdete. Ezzel akar téged az Isten áldások kútforrásává formálni. Mint Máriát, aki legelsőnek tekintett bele a karácsony örömebe, aki édesanya lett karácsonykor.

A Szent Lélek száll hát Tereád. Ezt olvastam Rólad. Kérni szeretnék, hogy fogadd el. Mert a Szent Lelket vissza is lehet utasítani. Ennek a következményét Máriánál nem látni, mert ő elfogadta, mint az Úr szolgálója. De látni Júdásnál, aki végzett önmagával, látni Heródesnél, akit a férfégek ettek meg, látni Anániás és Zafira szomorú végében. Ezeknek bizony nem volt karácsonyuk.

De Neked lehet. Még ebben az évben.

Azért is kereslek Téged! Ne térj ki a kegyelem elől!

MOHR GEDEON

Fleischer és Schirger

vas-, vasáru- és szénnagykereskedés
KASSA

Főüzlet: Fő-utca 2 - Telefon 2963, 2964

Fióküzlet: Fő-utca 38 - Telefon 2962

és Honvédek útja 21 - Telefon: 2961

Villamos és rádió osztály: Fő-utca 11

Telefon 2965

Széntelep: MÁV-fatelep - Telefon 22-98

A szeretetet hirdeti, de egyben gyakorolja is a magyarhoni evangélikus Gusztáv Adolf gyámintézetünk

Kedves Hittestvéreim!

Az idők háborús súlyát, azt lehet mondani a világ minden táján egyaránt érzi az emberiség. Sajnálatos tény, hogy oly nehéz idők szakadtak reánk, mikor az ellentétek kiobbantak, sőt napnap után újra és újra kiobbannak, mert más világnézet, más politikai, gazdasági, erkölcsi, társadalmi felfogás uralkodik. Sokszor tévesen magyarázva a faj elméletét, sőt vallási kérdésekben annyira ellentétes magyarázattal lépnek fel egyesek, főleg gyűlöletet szító módon — pedig állítólag mindenki a békét akarja szolgálni —, hogy akarva, nem akarva, az ellenségeskedést, a bosszút, gyűlöletet szítják, azért is áll a mai világégésben ember ember ellen, sokszor testvér testvér ellen, mert sajnálatos tény, hogy hiányzik az igazi és megértő emberszeretet.

A szeretet és megértés hiánya okozza a mai pusztulást, mikor védtelen csecsemők, játszadozó gyermekek, dolgozó anyák és nők, de agok is és nem kevésbé a szeretet-intézmények sokasága pusztul el anélkül a hátsó fronton is, hogy felébredne a pusztítók és a pusztításra parancsot adók lelkiismerete. És mindez azért van így, mert az ember nemesebb érzése és lelke eltávolodott a szeretet fogalmától és a nemes szeretet igaz gyakorlásától. Pedig a vallások sokfélesége alapján a szeretetet tűzte ki alapeszméül és elsősorban a keresztény gondolat az, mely a testvéri, emberbaráti szeretetet, a

megbocsátást, az egyenrangúságot és megértést hirdeti eszményképként, merthiszen csak ezen szeretet megnyilvánításával és ennek alkalmazásával tudna az ember már itt a földön az emberhez méltóan, magának helyet biztosítani, emberi mivoltának, a legszebb eszmének megvalósítására, melyet a krisztusi feltámadás is megvalósított, hogy az emberiség a nemesebbet, a szebbet, a jobbat, a különbet elérhesse. Ha tehát ezt el akarjuk érni, oda kell törekednünk, hogy minden, ami e földön gyönyörűen szép és nemes, azt szóval hirdetve és tettel elősegítve eljuthassunk az erős hitben gyökerező szeretethez és ezzel eljuthatunk a bölcs megértéshez, merthiszen mindnyájan élő, érző és gondolkodó emberek vagyunk, akiknek az Isten törvényei szerint egymáshoz kell tartoznunk és egymást szeretni és megbecsülni tartozunk.

Az igazi szeretettel az emberi testnek a szépségesen harmonizálni tudó lelke is megtérhet és ezáltal az ember visszatérhet az igazi érző, megértő szívjósághoz, a nemesen gondolkodó és cselekvő egyéniséghez, a vallás által is elgondolt mindenben méltó, a békeességben élő emberhez.

A mi gyámintézetünk is a szeretet alapján áll és a szeretet által nemesen elgondoló segítséssel segít elsősorban ott, ahol a segítségre szükség mutatkozik és szükség is van. Ezért is felhívom hittestvéreim szíves figyelmét és felhívom az evangélikus világ minden megértő tagját a közös gyámintézeti munkára és kérem is minden hittestvéreimet, segítse a gyámintézet áldást hozó munkáját, minden rendelkezésre álló eszközzel és támogatással. Segítsük e ne-

mes intézményt önzetlen anyagi felajánlással és áldozatkészséggel, ki-ki tehetsége és módja szerint, hogy az evangélium alapján minden hívő lélek megtalálja a lehetőségét annak, hogy a mi nagy Lutherunk szerint erősítse lelkét. Az együttműködő támogatással és összetartással járuljon hozzá ahhoz is, hogy lelki és eredményes anyagi támogatással hittestvéreinket gyámolíthassuk és az evangélikus lelkeket némesítő templomainkat és intézményeinket, arra szoruló egyházainkat segítő kézzel támogathassuk.

Dr. FORSTER LAJOS
egyházm. gyámintézeti vil. elnök.

Az iskola-bizottság elnökének őszii jelentése

Az 1942/43 tanév — újjáélelt elemi iskolánknak immár harmadik befejezett esztendeje — az 1943. évi június hó 5-én megtartott záróvizsgákkal ért véget.

Ha végigtekintünk az elmúlt tanéven, öröm és büszkeség töltheti el minden kassai evangélikus hívő lelkét, mert azt tapasztalhatja, hogy az iskola kezdő betölteni azt a hivatását, melyet a múltban elfoglalt.

A megtartott záróvizsgák a tanulók tudásban gazdag eredményeiről és a tanerők komoly és szeretettel teljes neveléséről tettek tanubizonyosságot.

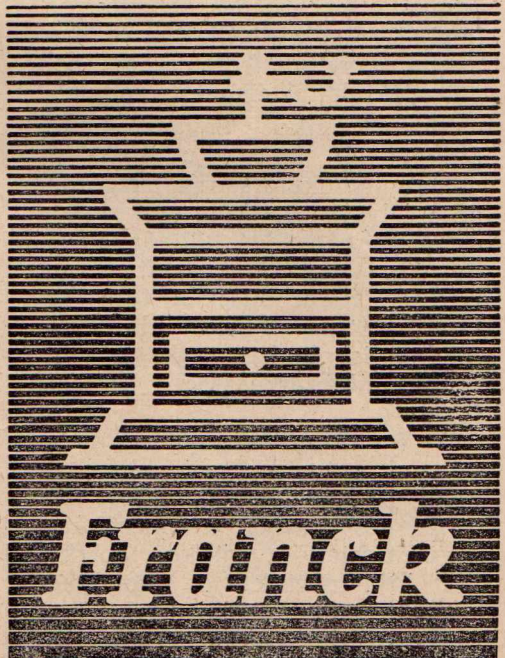
A tanév befejezésével bizonyára érdekelné fogja híveinket az igazgatói jelentés néhány adata, melyeket az alábbiakban vagyok bátor közölni:

Az 1942/43. tanévben beiratkozott 92 tanuló. Ebből fiú 48, leány 44 volt. Evangélikus fió 34, leány 33, összesen 68. A más vallásúak közül református volt 20, római

katolikus 4 tanuló. A tanév 1942. évi szeptember hó 9-én kezdődött és 1943. évi június hó 5-én ért véget.

A záróvizsgák után megtartott beiratkozások alkalmából 77 tanuló iratkozott be iskolánkba. Ez a szám bizonyos apadást jelent a múlt évi létszámmal szemben, azonban bizonyos, hogy a létszám emelkedni fog, mert sok szülő — a fennálló rendeletek ellenére is — csak a tanév megkezdésekor iratja be gyermekét. Így volt ez tavaly is és az előbbi években.

A másik örömdetes tény, amelyre rá kell mutatnom az, hogy minden nehézség és az egyre növekedő kiadások ellenére is, sikerült az iskola anyagi szükségleteit előteremteni és az iskolai költségvetést az egyházi költségvetéssel összhangzásba hozni.

Köztudomású, hogy az elmúlt év iskolai költségvetését csak úgy tudtuk egyensúlyba hozni, hogy híveink áldozatkészségét voltunk kénytelenek igénybevenni.

A megindított gyűjtés eredménye igazolta az iskola szebb jövőjébe vetett hitünket, mert a múlt évi őszi értesítőben elszámolt jelentős összegzen felül további 2866 P-t eredményezett. A további adományok elszámolását és nyugtázását a jelentésem végén közlöm.

Egyuttal újlag hálás köszönetemet fejezem ki mindazoknak a lelkes adakozóknak, akik megértették hívó szövegünket és adományaikkal lehetővé tették — a legsúlyosabb időkben — iskolánk fenntartását.

De hálás köszönetemet fejezem ki Borcsányi Aranka és Molnár Endre hittestvéreimnek, akik az adományok beszédését ügybuzgalomból magukra vállalták és eme magukra vállalt köteleességeiknek maradéktalanul eleget is tettek.

Most, amikor egyházfelügyelőnknek dr. Engel Rudolfnak és néhány munkatársának buzgólkodása folytán az iskola szükséglete az egyház rendes költségvetésének keretén belül biztosítva van, felemelt fővel büszkén tekinthetünk vissza arra az időszakra, amikor iskolánkat csak az adakozók áldozatkészsége tartotta fenn.

Az ő áldozatkészségüknek megvolt az a további eredménye is, hogy ez évben az iskola két tantermet és részben a lépcsőházat is újrafestettük, ajtókat, ablakokat kijavítottuk, a mellékhelyiségeket rendbehoztuk, egy heti munkával mindent felmosattunk és kitisztítottunk, úgyhogy

az iskolánk tisztán és csinosan várja az 1943. évi november hó 3-án megnyíló tanévre beiratkozott jövő nemzedéket.

Mindezekre a kiadásokra fordított kb. 900 P abból az összegből nyert fedezetet, melyet sikerült a múlt évi költségvetésnek keretén belül megtakarítani, aminek folytán a javítások új megterhelést nem jelentettek.

Az adakozók névsora a következő:

240 P dr. Engel Rudolf, 200 P Szakmáry Károly, 100—100 P br. Amelin Quidóné és Prihradny Livia, Fiedler Pál, Fleischer és Schirger cég, dr. Förster Lajos, Oelschläger István, id. Oelschläger Lajos, vitéz Öry Ferenc, Sohlmann Gyula, 60—60 P Zachár István, Zimmermann Aladár, 55 P Kolos Ödönné, 50 P Hitsch Károly és neje, Hladky János és neje, Maurer Károly, dr. Mikler Lajos, Móhr Gedeon, 45 P Förster Gusztáv, 40 P özv Binder Ernőné, Rainer Brunó, 38 P Bradovka Károly, 30 P Peskó Ödön, Steffel Edéné és Török Sándorné, 26 P Schaller Ernőné, 25 P dr. Gaskó Miklós, dr. Margitfalvy Sándor, 24 P dr. Farkas József, 22 P Hegyessy Gyula, Sztéhlo János, 21 P dr. Erpf Ede, 20 P Galló István, Grohregin Ferenc, Homola Béla, Joób Béla, Koch Vilmos, Kunai Emilné, Matherny Gyula, Mikler Andor, Molnár Endre, Sárosi Imre, 18 P dr. Habán György, 16 P Ferenczi Sámuel, 15 P Kontsér Margit, 12 P özv. Bittelmayer Mártonné, Gercsák Béláné, Hazslinszky Anna, Mesterházy Antal, Mikler György, 11 P Oszvald György, 10 P dr. Binder Béla, özv. Delly Frigyesné, Eschwig és Haits Kornél, Földes Valéria, Gombos Lajos, Halbsch Elza, Hla-

váts Alajosné, Hlaváts Ferenc, Holéczy János, Kontsér Árpád, Kossuth Lajos, Kosztká Pálné, Langsfeld Zoltán, Lasz gallner Albertné, dr. Maklár György, Marton Terézia, Mikler Aladár, Mosánszky Szeverin, N. N. (Mohr Gedeon útján), N. N. (Münnich T. útján), N. N. (Münnich T. útján), dr. Okáyi Géza, dr. Oszvald József, Poltz József, Pónya István, Rappard Jenő, Rosta Sándor, özv. Simicsek Gara Jánosné, Sólyom Dezső, Stofán László, Stofán Oszkár, dr. Sziklay Ferencné, dr. Szmolkó Lászlóné, Szövényi Gusztáv, Thern László, Török Lőrinc, Weisz Tiborné, özv. Zgolyay Gézáné, 9 P Jávorszky Álmosné, 8 P özv. Czernik Albertné, Gulyás Jánosné, 6 P dr. Kubinyi József, teleki Zakeriás Sándorné, 5 P Berzeviczy Béla, Czitó Tibor, dr. Földesi Lászlóné, Homola Istvánné, Homola Olga, Lórántfy Péter, ifj. Máday Ferencné, Palcsó Istvánné, ifj. Schalkház Lipótné, Schirger Márta, Szerdahelyi Odön, dr. Sziklay László, 4 P Gömör János, Lukinics Lipót, özv. Mega Dávidné, 3 P Endresz Jánosné, 1 P N. N. Összesen: 2866 P.

Kassa, 1943. évi okt. 15-én.

Dr. MAKLÁRY GYÖRGY
az isk. bizottság elnöke.

Levelek a harctérről

Gyülekezeti összetartozásunk beszédes jelei azok a tábori lapok, melyeken kedves honvédtestvéreink számolnak be életükről. A meleg szeretetről és hívó lelkeletről tanúskodó lapok közül itt közlünk egynéhányat:

„Kedves Barátom! Már régebben akartam írni, de sokat vagyok távol.

Rettenetes területeket kell bejárnom. Repülőgép nem áll mindig rendelkezésre, így soká tart. Közben a munka törzsszálláson felhalmozódik. Mi jól vagyunk. Mindenünk megvan. Lelkészeink igen lelkes emberek, kiválóan teljesítik kötelességüket a legveszélyesebb területen és helyzetekben is. Az állandó támpontokon, így nálam is, minden vasárnap van istentisztelet, rendszerint a szabad ég alatt, ami még közelebb hozza az embert az Istenhez. Szívélyesen üdvözlöl készséges híved

vitéz László Dezső, altábornagy.”

*

„Most már egy pár hete lehorgonyoztunk egy helyen és remélem itt is maradunk tőlre, mert az itteni viszonyokhoz képest jó elhelyezkedésünk van. Minden héten kijár hozzánk Koncz Gyurka ref. tábóri főlelkész és az evangélikusok számára is tart istentisztelet. Nagyon kedves ember. Ismeri Schulek Tibor tábóri alesperest is. Sokszor elbeszélgetünk, ha idekint van nálunk. Különbén hála Istennek, jól vagyok. Az utóbbi nagy kánikula után most elég rossz az idő. Bizony egész más ország ez, mint a mi Hazánk, vagy a többi európai ország. Mások a szokások és az emberek. A nevelés is más. A fiatalság Istent nem ismeri és imádkozni sem tud. Viszont a parasztok között meglepően szilárd az erkölcsös élet, amit az ember nem gondolt volna. Sok szívélyes üdvözetlet küld őszinte híved

Förster Gusztáv, hadnagy.”

*

„Pár sorommal tudatom, hogy én hála Istennek egészséges vagyok, melyet viszont is kívánok a jó Istentől. Tudom, hogy megípi az írásom, de gondolatban nekem mindig megvan. És nagyon köszönöm, amit a feleségemnek segítettek a télen. Majd ha hazaérkezem, akkor meghálálom. Én már kint vagyok nyolc hónapja. Majd csak a jó Isten megsegít. Inkább itt védem a hazát, minthogy

minálunk legyen az ellenség. Még egyszer a Tamást is üdvözlöm. Bajtársi üdvözlettel maradok

Májér Ferenc, honvéd."

Ezekre és minden tábori lapra az a válaszuk, hogy az Isten imádságunk szerint hozzá őket mielőbb sértetlenül vissza.

ISTEN

Hiszem, bár nem látom, de tudom, hogy van;
Félem, mert érzem végtelen hatalmát;
Imádom, mert Ő ad mindennek életet...
Nincs hely a világon, bárhová tekintek,
Hol örök jósága, két keze áldása
Ne szállna vigaszként gondterhes lelkünkre.

Nagy lelke teremt díszes virágokat,
csodáknak pompáját erdőre-mezőre;
Hajnalnak harmatot, Napnak fénysugarat,
Bűbajos rózsának mámoros illatot
Magasztosult lelke ad szép ajándékul...
Virágból gyümölcs lesz... Áldott, boldog áldás...

Cserjére, bokorra, égrenyúló fákra
Sűrű lombok sátrát rakja pazar kézzel.
Szivárványos virág ékes dísze alatt
Elrejtőzött kicsiny dalos madár fészkel
És zeng édes ajka dícsérő hozsannát...
Az ember? — Imában küld a Mennybe fohászt.

Az Égre Ő hint millió csillagot,
Honnan felénk ezüst sugárkéve ragyog;
Az Ő szent törvénye szabja meg az útját
A Napnak, a Holdnak — a mindenségen át.
Így lesz a nap munka, s pihenés az éjjel,
Másként gyarló erőnk hullna szerteséjjel.

Amikor remegve látjuk, hogy zivatar
Harsog le a földre, s villám villámot ér,
Zuhogó záporból tenger lesz a kis ér,
S bősz vihar erején százados fa omlik
Recsegve a porba, — pusztulás, enyészet
Jár ennek nyomában... Megborzong a lélek.

Am a vihar multán újból ragyog a Nap,
S új tenyészet indul. Fű, fa újra zöldül.
Új életre virul, — és lelkünk öröme
Alig fér a véges emberi kebelbe...
— Ha büntet is, — gyógyít égi malasztjával
Isten bölcsessége, irgalmas jósága.

Testvéri közösségre van szükség!

Emlékeztek-e, testvéreim, arra a szép hasonlatra, amely a tiszai egyházkerület közgyűlési istentiszteletén hangzott el Weiszer Elek testvérünk szájából? Arról a szörnyű pusztításról beszélt, amelyet a most dúló világégés a keresztyénség templomaiban végez. Világos, hogy akkor, amikor az ember képes csak a másik ember iránt érzett gyűlölete következtében lerombolni az Isten dicsőségére épített hajlékokat, teljes mértékben megszűnt a közösség közte és a Mindenség Alkotója között. De gondolkoztál-e már azon, Testvérem, hogy azok az elszomorító tények, amelyeken ma szinte minden nap megbotránkózol, Tebenned és egy kicsit mindnyájunkban is megtalálják a gyökerüket? Az, hogy az ember semmire sem becsüli már az Isten házát és borzalmas bombáival elpusztítani képes, csak végállomása egy ilyen szomorú lelki folyamatnak. Ez a folyamat ott kezdődik, mikor — a bűnünket többre becsüljük Istennél. Ott kezdődik, mikor az élet örömeit többre becsüljük az istentiszteletnél. Ezer és ezer mentséget találunk arra, hogy sokszor hetekig feléje se nézünk a templomnak, sokszor eszünkbe se jut, hogy részt vegyünk a gyülekezet életében, elfogyott a hitünk és észre sem vesszük, hogy ezzel elindultunk azon az úton, amelynek a — templomok lerombolása a végállomása. Ha nem ragaszkodunk a templomokhoz mind a tíz körmünkkel s ha nem érezzük, hogy a falat kenyérnél, a meleg ruhánál is nagyobb szükségünk van rá, ha a templom életünkben csupán művészettörténeti emlékké

válík, akkor Isten meg is foszthat tőle: napjaink mutatják, hogy sokszor borzalmas kegyetlenséggel.

Késő a siránkozás a megbotránkozás, mikor már romokban lesz a templom! Késő, mert a templom romjai már csak — következményei egy sokkal szomorúbb és az emberi élet szempontjából sokkal lényegesebb jelenségnek: a Lélek romjainak! Lehet-e, szabad-e odáig eljutnunk, hogy lelkünk romlását a Templom összeomlása kövesse?

Kegyetlen a kérdés, de nem vigasztalan. Vigasztalan volna, ha azon az úton, amelyen — valljuk meg őszintén — egy kicsit mindnyájan elindultunk, nem volna megállás. Isten csodálatos kegyelméből azonban van, sőt van út visszafelé: a lélek teljes felépülése és a Templom szilárd megtartása felé is. Ki-ki önmagával intézze el ezt a felépítési folyamatot, a Lélek felépítését, vagy, ha szabad így mondanom: restaurálását; a Szentlélek csodálatos ereje mindenkit egyénileg vezet el a hit útjára. Világos azonban, hogy a mai nehéz időkben, amikor az ember hitetlenséggel templomok lerombolására vezet el, a szilárd hitben való megállás és ezzel együtt a templom megtartása sokkal könnyebben megy, sőt, nem képzelhető el másképp, csak úgy, hogy ha mindnyájan, akik keresztyéneknek valljuk magunkat, szoros, szétszakíthatatlan közösséggé forrunk össze s együtt, egy emberként nyújtjuk kezünket Isten felé. Megdöbrentő, hogy milyen óriási ma ember és ember között a távolság. Elmegyünk egymás mellett és barátságos köszönésünk,

melegnek látszó mosolyunk, jó modorunk mögött a legteljesebb megnemértés, rideg nemtörődöm-ség, gögös önmagunkba-zárkózás honol. Elromlott bennünk a lélek, nincs hitünk s ezért eltávolodtunk legszorosabb testvéreinktől, gyülekezetünk tagjaitól is.

A mai élet: harc. De nemcsak abban az értelemben, ahogy azt a külső világ emberei használják. A bombák röpkeidése, az ágyúk bömbölése, a puskák ropegása egyszer csak el fog űlni, mert minden külső háborúnak vége szakad egyszer. De a lélek háborúja mindaddig tart, amíg Isten

le nem csendesíti bennünk. És nem fogja lecsendesíteni mindaddig, templomunkat nem teszi immunissá a bombák romboló hatásától, imádságunkat meg nem hallgatja, amíg meg nem találjuk egymás kezét. Ha gyülekezetünk minden egyes tagja valóban megismeri minden testvérét, ha együtt leszünk, egymás kezét fogva, jobban-rosszban, nincs az életnek az a csapása, amelyet el ne tudnánk viselni, mert akkor nem e világ, hanem az Örökkévalóság törvényei lesznek reánk érvényesek!

SZIKLAY LÁSZLÓ

Ifjúságunk lelki képe

Negyvenhárom diák áll a Gyülekezeti Értesítő olvasói elé, egy diákszövetségi gyűlés résztvevői. Vezetőjük a bibliamagyarázat után, mely Mt. 6:6 alapján a lelki életünk rendjéről szólott, három kérdést vett fel előttük: olvastok-e bibliát és hogyan, imádkoztok-e és hogyan, végül mit jelent számotokra a templombajlás? Erre Dezséry L. budapesti egyetemi lelkész kísérlete adott indítást, melyet 1941-ben az egyetemi és főiskolai hallgatóink között végzett (megjelent a Keresztyén Igazság 1941 dec. számában). Nem tudom, ennek nyomán történt-e a középiskolás diákság körében hasonló kísérlet, én mielőtt munkámat megkezdeném a kassai gyülekezet középiskolás ifjúság körében, megpróbáltam ezúton is közelebb jutni ifjúságunk megismeréséhez s bemutatom a kísérlet eredményét abban a reményben, hogy akik olvassák tanulságot merithetnek belőle. A 43 diákot. 26 alsóst és 17 felsőt

a legnagyobb fokú őszinteségre és bizalomra kértem, mielőtt válaszoltak.

1. kérdés: Olvas-e bibliát és hogyan?

43 közül nem olvas bibliát —, néha, ritkán: 23,

nem rendszeresen: 6, rendszeresen, bibliai vezérfonal vagy naptár szerint: 14.

Elmondják mikor, hogyan, mit olvasnak. Túlnyomórészt este, kevesebben reggel. Van, aki minden héten egyszer, vagy vasárnap, „mikor eszembe jut”, „találomra felütöm és saját problémáimra vonatkoztatom”, „bölcseleti igazságot keresek”. Kettlen írják: a konfirmáció óta olvasom

HORVAY ANDRÁS

úri szabó

Kassa, Luther-u. 25

Elfogad javítást és vasalást!

rendszeresen. Családdal együtt ketten olvasnak. Cserkész táborban minden este közösen, azóta is olvasgat. Többen említik vezérfonalként a Losungot, Harangszót, Pro Christo: biblia kalauzt. Egy pontosan megjelöli az olvasott részt: Zsidókhöz írt levél 5 r.

2. kérdés: Imádkozik-e és hogyan?

A diákok nagy része rendszeresen imádkozik. Hadd álljon itt néhány felelet: „Rendszeresen reggel-este”, „lefekvéskor”. Az alsós étkezés előtt és után, „Ha módom van rá” (alsós), „minden fontosabb cselekedet előtt kérem Isten segítségét”, „ha különös kérésem vagy hálám van, napközben is felkeresem”.

Egy felsős írja: „Ritkán imádkozom, keresem az Istent”, „bibliaolvasással együtt, csendesóra keretében”, „munkám megkezdésekor”.

Az imádkozás módjára ezeket írják: „Legszívesebben úgy, ha saját szavaimmal történik”, „fejből” (alsós), „lélekből”, „bűnbánóan”, „mindenekelőtt az Úrnak a Szentlelkét kérem, hogy az Ő világosságában járva, igazán és szívből imádkozni tudjak. Imámba foglalom sokszor napi bajaimat s számtalan esetben már üzenetet és választ is kaptam”. Leggyakrabban a Miatyánkot, Hiszekegyet, Luther reggeli és estj imáját említik, mint kötött imádságot.

Magyar Leszámítoló- és Pénzváltó-Bank

kassai fiókja
Fő-utca 53

Telefon: 30-60 és 30-61

3. kérdés: Mit jelent számára a templombajárás?

Vegyük először az alsósok megnyilatkozását. Többen: „A templomba azért járok, hogy Isten igéjét hallgassam”, „eleinte kényszerből mentem, később azonban megszerettem s egy vasárnap sem mulasztom el most már, hogy ne menjek”, „Jézus levegye lelkemről a sok bűnt s megtisztuljak”, „lélekből felfrissülök az istentisztelet után”, „hogy lelki üdvösségem elnyerését elősegítsem”, „ilyenkor átvizsgálom magamat s heti munka után Isten igéjét vágyom”.

A nagyobbak így nyilatkoznak: „Megnyugvást és kiegyensúlyozódást”, „önként megyek a templomba, mert mindig félek, ha nem megyek el, hogy aznap hangzik el a számomra rendelt igé”, „azt hiszem néha csak megszokás”, „meghallgatom Istennek hoztam szóló üzenetét... ha nem mehetek, pl. légmentesített szolgálat miatt, üresnek érzem a hetet”, „lelkismeretem azt parancsolja, hogy elmenjek”, „iskolai fegyelem nyomására, ha ott vagyok, nyugtalanságom fokozódik”, azért járok, mert érzem, hogy szükség van legalább hetenként egyszer Isten üzenetére”, „önként megyek, mert szívesen hallgatom Isten igéjét, mert így könnyebben értem Isten igéjét, mintha Bibliában olvasom”.

„Templombajárásum — mondatom rendszeres —, ahol nem a papot, hanem az Úrnak igéjét igyekszem meghallani, mely hoztam szól az ő szolgája által!” „Megkönnyebbülés, hogy ismét hallhatom az Úr üzenetét, amit egy hétre ad számomra”. Az összes közt egyedüláll és megdöbben a következő válasz: „Leg-

többször a mi templomunkba csak „úgy” megyek, mert itt a mi templomunkban nem tudom a jó Isten segédelmét kérni...” De másutt tudja! Rövidebb válaszok: „Istenhez való ragaszkodás”, „Istennel találkozom”. „A templombajárás egy hétre való erőgyűjtést jelent számomra. Nem unszólásra, hanem saját lelki-szükségletem kielégítése miatt járok templomba”.

Befejezésül hadd álljon itt egy alsós diák frappáns válasza: Templomba nem kényszerből, hanem szükségből járunk!!!

A feleleteket végigolvasva, több tanulságot meríthet belőle: az ifjú, a nevelő és a szülő. Örömmel állapíthatjuk meg azt a tényt, hogy ez a kicsiny diákserreg néhány igen öntudatos s mélyeséges keresztyén bizonygatóval állott elő. Nemcsak a felsős diák szájából hangzott el ilyen, hanem meglepő, hogy a kisebbek is milyen meglátásokkal és mély hittapasztalattal rendelkeznek.

Tegyünk néhány összefoglaló megjegyzést mi is a kérdésekkel kapcsolatban.

1. Nem ismeretlen dolog a bibliaalvasás. Kezébe veszi ifjúságunk. Érti, hogy vezetésre van szüksége és ezt máshol nem találja meg, mint a Szentírásban. Sajnos, a többség nem rendszeresen törődik a lelkével! Kevés helyen tartanak közös, családi áhítatot. Megszerettetni velük az Igével való foglalkozást, hogy szelidséggel fogadják a beoltott Igét. (Jak. 129.)

2. Örvendetes tanulság, hogy az imádkozás a legtermészetesebb előttük. Itt is tovább kell nevelni őket az öntudatos imádkozó életre.

Nem érjük el célunkat, ha csak betanított és kész imádságokat adunk át a gyermeknek, bár kétségtelenül szükség van rá, de csak addig, amíg saját szavaival nem tudja hitét és Istenhez való vágyódását kifejezni. (Imre LABIBLIA 26

jos: Keresztyén vallástanítás.) Alkalmat adunk arra az órákon és összejöveteleken, hogy az ifjú a maga kérését és hálaadását a saját szavaival próbálja Isten előtt kifejezni és erre őt buzdítani kell.

Igazán imádkozó életet csak a Bibliával kapcsolatban lehet élni, tehát akkor, ha az Isten Igéjét olvassuk, tanulmányozzuk és abból Isten nekünk szóló üzenetét meghallva, arra az imádságban felelni igyekszünk.

Az imádság ne csak magányosan, hanem közösségben történjék. Szülők, micsoda áldott ígélet van ebben az Igében: „Amit csak kérnek, megadja nekik az én menyeyi Atyám... ha ketten közületek egy akaraton lesznek a földön minden dolog felől. Mert ahol ketten vagy hárman egybegyűlnek az én nevemben, ott vagyok közöttük” (Mt. 18 : 19—20.)

3. Mély és tartalmas választ adtak erre a kérdésre. Ügylátszik, a templomi istentisztelet áll vallási életük középpontjában. Egy esettől eltekintve mindnyájan forró vallomást tesznek az Úr háza iránti szeretetről. Bizzunk ebben az ifjúságban, amelynek ajkán ott van a szoltárírónak vallomása: „Mily szerelmetesek a te hajlékaid, Seregeknek Ura! Kívánczik, sőt emésztődik lelkem az Úrnak tornácai után, szívem és testem ujjonganak az élő Isten felé”. (Zsolt. 84 r. 2, 3 v.)

KRECSÁK KÁLMÁN,
vallástanító-lelkész.

Vigyázatok és imádkozatok!

A napjainkban folyó óriási küzdelem betűi érték még csak hozzánk, hangjai — hála Istennek — még nem hallatszanak határainkig. Nem tudhatjuk azonban, mit hoz reánk a holnap. „Jobb félni, mint megijedni” — tartja a magyar szólás. A vigyázás és előrelátás talán túlzott, de nem fölösleges. Sok milliót mentett meg a pusztulástól.

A vallás- és közoktatásügyi miniszter előrelátó rendelete alapján iskolánkban is csak november 3-án kezdődhetik a tanítás. Amidőn e súlyos iskolaügyi probléma felett napirendre kell térnünk, ugyanakkor megszólal a tanítómunkát végzők nagy csoportja és jogosan teszik fel szülőkkkel együtt a kérdést: Mi lesz gyermekeinkkel? Mi lesz, ha a kitűzött időben sem nyílnak meg az iskolák kapui? Feleletünk a kérdésre: kevés szó, több cselekedet. Mit tehet a szülő gyermeke érdekében?

Erre a kérdésre pedig Jézus válaszol: „**Vigyázatok és imádkozatok!**” — Engedjék meg kedves Szülők, hogy e sorokon keresztül mindenkihez eljuthasson a figyelmeztetés. Vigyázzunk és imádkozzunk! Vigyázzunk ezekben a súlyos napokban gyermekeink életére, munkálkodására és lelkére.

A gyermek természeténél fogva dolgozni akar, hacsak nem téríti el valami külső behatás munkára irányuló figyelmét. Adjunk munkaalkalmat, mert az unalom a lélek ellensége és sok rossz szándék előidézője. Valamiképpótólnunk kell az iskolától távol eltöltött időt. Ne engedjük gyermekeinket csavarogni vagy ott-

hon tétlenül lustálkodni. Nem jó gyermekeinknek hallani: „Úgysem kell iskolába menni, ráérsz „**pihenni**”. Ezek és más kiszólások ha most nem is, de később megtermik áldatlan gyümölcüket.

Minden reggel kezdődjék imádsággal. Szoktassuk gyermekeinket arra, hogy a lustálkodás megelőli a test rugalmasságát és egészségi fáradtságot eredményez. Ne múlják el nap reggeli torna nélkül. Már a kis I.—II. oszt. gyermekeinktől is néhány testfejlesztő gyakorlatot követelhetünk meg. Gyermekeinkkel reggeltől estig sokat beszélgessünk. Ne fáradjon bele a szülő minden kérdésre határozott, de nem elutasító feleletet adni. Mindent úgy beszéljünk, cselekedjünk, hogy — számítván a gyermek utánozó képességére — mindent majom módjára fog átvenni saját életébe. A példaadás sok, szép szavakkal elmondott tanítást felülmúl.

A kis testedzés után legfontosabb jó hideg vízben lemosni a kis elpetyhüdt izmokat. Ez ad a munkához erőt és felfrissíti a testet.

Aki rádióval rendelkezik, annak nyomban el is kezdődik a napi foglalkozása. Kiki azt az előadást hallgassa, amelyik reá vonatkozik. Talán lesz olyan nap, amikor nem találja meg pl. egy kis II. osztálybeli tanuló a reá vonatkozó anyagot. Nem is lehet egy szűk negyedóra alatt mindenkiel foglalkozni. A rádióiskola helyett lehet mást is végezni. Ha feladatot kapott gyermekünk rádión keresztül, akkor azt, ha nem, akkor a szülő irányítása mellett rendszeres napi munkát kell végezni.

Legjobb, ha a nap úgy kezdődik, mint az iskolában. Kis imádság és kedves egyházi ének eléneklése után sok minden következhet. Itt lép fel a szülő leleményessége és kiegészíti, tanítgatja gyermekeit. Vázlatul csak néhány útmutatást.

Pl.: Másolás a könyvből. Szótárgolva írás és olvasás. Értelmes olvasás. Írásjelek kihangsúlyozása. (A szép, értelmes olvasás érdekében mindent kövessen el a szülő!) Kisebb költemény vagy szebb kifejezés megtanulása. Szorzótábla, illetve osztótábla gyakorlása. A kis szorzó- és osztótábla alapján építsék fel gyermekeink a nagy szorzó- és osztótáblát. Tréfás számolási és mérési feladatok megfejtése. Kis feladatok fejből és írásban történő megoldása. **Szamsorképzés!** A mértékekről tanultak felújítása. Beszélgessünk sokat kis történelmi jelenetekről. (Honfoglalás, István, IV. Béla stb.) Halljanak gyermekeink színes földrajzi leírásokról. Adjunk álatmeséket, erkölcsi tanulságot leszűrő történeteket, vallásos elbeszéléseket, bibliai történeteket. Fogalmazást is készíttessünk. Fontos, hogy a gyermek teljesen maga készítse el. Mindig egyszerű, a gyermek életében lejátszódó kis élmények képezzék a fogalmazás tárgyát. Ilyen címen írhatnak: Megettettem a nyulat. Babaruhát varrtam. Édesanyám megszidott. Fát hoztam a tűzre. Többet nem hazudok stb. A munkát előzőleg nem kell túlságosan agyontárgyalni. A megírás után annál jobban. Itt említ meg. Ellenőrzés nélkül nem ér foglalkoztatásunk semmit. Különös gondunk legyen a helyesírásra. A hibásan írt szavakat közös megbeszélés után javíttassuk

ki. Ugyeljünk arra, hogy a gyermek mondanivalóját mindig rövid mondatokba sűrítve fejezze ki. Ez később óriási fogalmazási pluszt jelent. Külön helyesírási gyakorlatokat végeztessünk. Válogassunk helyesírási szempontból nehezebb szavakat. Ezeket ügyesen mondatokká kapcsolva, diktandó írassanak. Jó, ha ilyen gyakorlatot több gyermek végez, mert ilyenkor kifejlődik az ú. n. nemes verseny, amely többet ér egy elméleti oktatásnál. Sokat és figyelmesen írjon és olvasson gyermekünk. Lehet még földrajzi nézegettetést is végeztetni. Itt is versenyszerűen. Lehet homokból hegyeket-völgyeket formálni, településeket létrehozni stb.

Sokáig lehetne még útmutatást diktálni kedves Szülők. Hiszem, hogy minden gyermekéért élő szülő tanultságánál vagy találgatásánál fogva meg fogja találni azt az anyagot, amit naponként adagol majd gyermekeinek.

Vigyázzunk gyermekeink egészségére. Nem megerőltetve, de komoly napi munkát adva minden nap új céllal induljon kis növényünk.

Ne feledkezzünk meg soha az ebéd előtti és utáni imáról. Csak akkor teszi, ha tőlünk látja. Némely szülő azt követeli gyermekétől, amit maga sohasem csinál.

Ne engedjük válogatni a gyermekét. Amit kap, jó egészséggel fogyassza el. Sok főzeléket és

LESCH OTTÓ

vendéglő és étterem

Kassa, Fő-utca 54

Telefon: 28-40

gyümölcsöt adjunk. Ebéd után ki-sebber pihennek, nagyobbak játékkal töltik idejüket. Délután ismét kezdődjék el a munka. Most könnyebb természetű tárgyak következzenek. Tanítsunk meg egy-egy szép egyházi éneket. Inkább kevesebbet, de jót és jól énekeljünk. Használjuk fel az ének begyakorlására a lefekvés előtti időt, amikor rendszerint a család minden tagja szabad. Üljön össze a kis család és szálljon Isten felé dicsérő, kérő vagy hálaadó imádságunk énekeinkben is. Örök, elrabolható kincse lesz ez gyermekeinknek.

Világi énekek közül a jó népi énekeinket adjuk. Ne slágereket, éremlyős színházi, ú. n. „kedvenc” dalokat, hanem az iskolában már ízelítőül kapott kedves dalocskákat, kis kánonokat, amittől épül a lélek.

Adhatunk délutánonként még golyókat, pálcikákat, színes lapokat, képeskönyvet, mesés-, vagy szépirodalmi könyvet, hasznos, oktató olvasmányokat. Kedves, hasznos időtöltés lesz.

Rajzoljon, faragcsáljon, figyelje a nagyok munkáját. Mind-mind építőleg hat a gyermeki lélekre. Sok játék, futkározás vagy séta következzen ezután. Ügyeljünk gyermekeink barátaira! A pajtások csak a szülők által meghatározott időben látogathatnak el. Együttes játékot kísérjük figyelemmel. Zsarnokok ne legyenek!

Ha kell, fegyelmezzük is gyer-

mekeinket. Szeretetteljes rászólás, intés, dorgálás vagy súlyosabb büntetés. Legyünk következetesek. Parancsainat vagy kéréseinket elhangzásuk előtt jól gondoljuk át. Egyszer kimondott szót ne vonjuk vissza. Így lesz a szülő tekintély gyermeke szemében. Legyünk barátai is gyermekünknek. Ne sajnáljuk az időt, amit velük töltünk. Szentelenedést soha, legkisebb árnyalatában sem szabad megengedni.

Sok gonddal, fáradsággal, de észszerűen átgondolt nap után „végre” elérkezik a lefekvés ideje. Alvás előtt szálljon imánk és énekünk Isten trónusa elé, megköszönve a sok elfelejtett javakat. Az ép kart, lábat, étvágyat, látást, hallást, nyugodtan átpihent étjszakákat. Kérésünk mindig terjedjen ki hozzánk tartó zónkra, szeretett egyházunkra, hazánkra, harcoló hős katonáinkra. Napi gondjainkat lehetőleg ne ültessük gyermekünk arcára. Megnyugodott, tiszta lélekkel menjen gyermekünk pihenni, álmodozni.

Ilyenformán átgondolt nap után boldogan hajtja majd szülő és gyermek álmra fejét, mert tudják, hogy nem tel el a nap haszontalanul. Megtették kötelességüket.

És nem fog a rest és könnyen megalkuvó szülő fülébe csengeni — mint egykor a tanítványokéba — Jézus azon szava: „**Így nem bírtatok vigyázni!**”

Testvérek, kedves Szülők! Gyermekeink összekulcsolt kezével együtt átvigyázott és átímadkozott életek sohasem lehetnek meddők, hanem családnak, egyháznak, hazának jó gyümölcsöt termő fáivá terebélyesednek.

IMOLAI ZOLTÁN
evang. tanító.

BARCS SÁNDOR

cukrász

Kassa, Szathmáry Gy.-u. 36

Telefon : 37-78

Felelősség a gyermekért

Gyakran nyílik alkalmunk arra, hogy a gyermekekkel és az ifjúsággal sorsdöntő kérdésekről beszéljünk. A szülőkkel azonban és a gyülekezet plénumáva! ritkán van alkalom arra, hogy behatóan tárgyaljunk a legégetőbb problémáról, a gyermekről.

Vannak, akik könnyen elintézik a kérdést azzal, hogy élelmessé kell tenni a gyermeket, hogy „megéljen a jég hátán is” s ezzel csaknem kimerítettnek tekintik a nevelés összes problémáját. Ha a gyermek a maga érdekében nagyszerűen tud dolgokat eltitkolni s ha kívánatosnak mutatkozik, remekül tud hazudni is, a nevelés befejezettnek mondható. Csakhogy az ilyen csak élelmessé nevelt gyermek lesz később a szüleit is kijátszó hálátlan tékozló fiú, hitünk és emberi közösségünk számára az a hasznavehetelen senki, akitől tartózkodnunk kell, mert személye semmiféle jókimenetelű dologra nem nyújt biztosítékot. Ki tudná ezekre a felületes és csak külsőségnek élő ifjainkra egyházunk és nemzetünk sorsát rábízni.ü

Nem jóhangzású szövegeket szeretnék itt mondani, hanem öntudatos reáldöbbenést szeretnék szavaimmal kiváltani arról, hogy ifjaink és gyermekeink iránti felelősség terén átállításra van szükségünk. Meg kell szüntetnünk azt a lagymatag és az esetlegesség jegyében való eljárást, mellyel ifjúságunk gondozását eddig kezeltük.

Teljes felelősség-hordozás csak akkor lehetséges, ha:

1. nemcsak a szülők, hanem gyülekezetünk minden felnőtt tagja példamutatás-szerűen úgy él s úgy cselekszik, hogy az istenfiúság képe sugározzon életéből és cselekedetéből a gyermek felé,

2. a gyermek mindennapi életét, cse-

lekvéseit, elhatározásait naponként az Úr elé visszük imádságunkban,

3. ne magunk akarjuk a nevelést teljes egészében elvégezni. Jegyezzük meg, hogy legfőbb nevelő Isten Szentlelke, s így a Reátartozókat bizzuk egészen Reá.

Ha komoly felelősséget érzünk nemzetünk és egyházunk jövője iránt, akkor nem fogjuk halogatni tovább, hogy annak a nemzedéknek érdekében, akikre jövőjét bizzuk, végrehajtsuk ezt az átállítást. Ha felelőségünk teljes tudatában ezt végrehajtottuk, akkor szégyenkezve fogunk tekinteni a multa és bizakodással a jövőre.

SEXTY ZOLTÁN

Pénzügyi helyzetünk

legutóbbi tavaszi értesítőnkben közölt beszámolóom óta örvendetesen javult.

Elnökségünk a pénzügyi és adóügyi bizottságokkal karöltve és néhány lelkes, áldozatkész egyháztagnak közreműködésével felülvizsgálta és lezárta a régi adóhátrálékok ügyét, ezeket pontosan számszerűen is megállapítva. Az adóztatás és az adóbehajtás kérdését teljesen újonnan átdolgoztuk, új alapokra fektettük és különösen az adóefizetés módját igyekeztünk egyszerűsíteni, megkönnyíteni, úgy, hogy adóját mindenki nagyobb fáradtság és költség nélkül befizethesse, viszont az adóbeszedéssel is minél kevesebb költsége merüljön fel Egyházunknak.

E célból bevezettük a postatakarékpénztári számlát és rendszeresítettük az egyházi adónak postabefizetési lappal történő lerovását.

Nagyrészen ennek az átszervezésnek és rendezésnek tulajdonítható, hogy az adófizetők ál-

talában pontosabban tesznek eleget fizetési kötelezettségüknek, viszont az adó beszédése az egyházi szervek részéről is kevesebb munkával és elenyészően csekély költséggel jár.

Az adók befizetésének szabályszerű módja a postabefizetési lappal történő lerovás. Azt az egyháztagot, aki kötelezettségének így eleget nem tesz, megintjük és a beszédési eljárást indítjuk meg ellene. Ez már természetesen költséggel jár, elsősorban a késedelmes adófizető terhére. Ha ez a beszédési eljárás sem vezetne eredményre, úgy a makacs nemfizetőkkel szemben a törvényes behajtás útjára lépünk, akár végrehajtási, akár pedig közadók módjára történő behajtással.

Örvendtes tünet, hogy az adófizetők általában pontosan eleget tesznek fizetési kötelezettségüknek, s kényszereszközök alkalmazására eddig szükség nem volt. Ez mindenesetre arra mutat, hogy az új alapokra fektetett kivetési és befizetési módok, illetve eljárás beváltak.

Pénzügyi helyzetünk örvendtes javulása azonban semmiképpen sem jelenti azt, hogy pénzben dúskálhatunk, s hogy egyháztagjaink pontos fizetőkészségére továbbra is ne lenne szükségünk. Kiadásaink emelkedtek. Ez köztudomású. Ezzel szemben az egyházi adókat és egyéb hozzájárulásokat távolról sem emeltük abban a mérvben, amily mérvben a közszolgáltatások, más oldalról viszont személyi és dologi kiadásaink törvényszerűen emelkedtek. Ma is szigorúan ügyelnünk kell arra, hogy a legcsekélyebb összeget is mire fordítsuk, minden fillérünk sorsát gondosan

kell megbírálnunk, amit meg is teszünk.

Természetesen továbbra is szükségünk van egyháztagjaink áldozatkészségére, de főleg és elsősorban az adók tekintetében lelkiismeretes és pontos fizetőkészségükre. Ha ezt teljesítik, úgy Egyházunk érdekeit mozdítják elő, lehetővé teszik ügymenetünk zavartalan, zökkenésmentes fenn tartását, eltekintve azonban ettől saját érdekükben is járnak el, ha pontosan fizetnek, mert ezzel a maguk részére is megtakarítják a beszédési, vagy esetleg behajtási eljárás költségeit.

Reméljük, hogy e soraink és kérésünk egyháztagjainknál megértésre és meghallgatásra találunk, s hogy a jövőben sem lesz szükség arra, hogy ellenük beszedési vagy behajtási úton járjunk el.

Kassán, 1943. október hó 12-én.

Dr. FARKAS JÓZSEF,
a pénzügyi bizottság elnöke.

— A 219. számú Alvinczy Péter fiúcserkész-csapat igen jól sikerült kéthetes táborozást rendezett a Szádelői-völgyben. A csapat 18 taggal vett részt a táborozáson. A két hét alatt megtekintette a Szádelői-völgy környékét és portyázásai során Krasznahorkáig, sőt egészen Rozsnyóig eljutott. A közbeneső vasárnapon délelőtt a Szádelői-völgy fenséges sziklatemplomában szabad ég alatt istentisztelet volt, melyen a csapat barátai és a gyekmekes szülei is nagy számban vettek részt. A tábor vezetői Petrvalszky Antal, Csellár Gábor és Glósz Pál dicséretreméltó teljesítményt mutattak be.

CSÉCS

A mai szepsi evangélikus leányegyház-szórvány úgy tekint erre a községre, mint a gyermek édes szülő anyjára. Alig két évtized előtt a csereháti járás minden evangélikusa ide zarándokolt, hogy lerója kegyeletes háláját a Mindenhatónak. Ez az ősi templom jelenleg a csécsi ref. testvéregyház tulajdonában van.

A mai csécsi ref. templom a XIII-ik században épült, mit az is bizonyít, hogy az oldalfalán még ma is láthatók a régi falfestmények, miket a kilencvenes években az Országos Műemlékek Bizottságának utasítására szabadítottak meg a vakolattól.

Csécs község a Kanyapta-völgy északi peremén fekszik. A geológusok szerint az egész Kanyapta- és Bódva-völgy mocsaras terület volt és ezt a Drávamenti mocsár tölgyerdőséghez hasonló tölgyrengeteg borította.

Állítólag még ez évezred közepén a mocsár és erdőség miatt Kassa felé sem lehetett menni. A kassai országút ebben az időben — amj ma is megvan — Szepsi—Jászó—Rudnok és Semse felé vezetett. Hogy pedig ez így lehetett, bizonyítja Csécs sík határa, melynél a legnagyobb magasság 205 méter.

Csécs község eredete a mondák homályába vész, de az elmondottakat ismerve, valószínűvé válik az, hogy őslakói állítólag a Felföldről levándorolt erdőirtó telepések voltak. Eredeti neve Szecs volt, ami vágást, vagyis erdővágást jelent.

Csécs község bizonyára a nehéz történelmi időkben is kivette részét. Ha nem is hivatkozhatunk hiteles történelmi írásokra, mik bizonyára valahol vannak is, elég néhány nevezetesebb történelmi eseményt felsorolnunk, amik a Kanyapta- és Bódva-völgyében történtek, máris bizonyítva van az, hogy ebből Csécs is kivette részét. Ezek a következők: 1312-ben Visontai Komplóthy, 1442-ben Giskra és Székely, 1449-ben és 1453-ban Hunyadi, 1528-ban Katziáner, 1556-ban Pohan és Forgács, 1566-ban tatárok, 1567-ben Haszán bég, 1590-ben ismét tatárok, 1629-ben Bethlen, 1674-ben Spankau, 1678-ban Thököly, 1716-ban Bercsényi, 1741-ben a nemesi felkelők hadai járják a Kanyapta- és Bódva-völgyet, ezután nem volt jelentősebb esemény egészen 1919-ig.

Csécs ősi földesura a kihalt Pédery-család a Buhk nemzetségből, kik közül Lázár 1492-ben abauji alispán volt. Az újabb idők földesurai Szirmay, Koós, Horváth és Gömörcek voltak, kiknek Csécsen szép kúriái is voltak.

Csécs jelenleg jegyzői székhely, póstája 1850-től, vasúti állomása 1890-től van. Két temploma van, az egyik róm. katolikus, a másik református. Mindkét felekezetnek otlakó lelkésze van, ezenkívül szép állami népiskolával rendelkezik.

Mindezekből láthatjuk, hogy Csécs községnek is megvan az ősi szép magyar történelmi patinája.

1943. évi október 19-én.

NEUPAUER GYULA,
egyháztanácsos.

A kassai magyar evangélikus egyház csécsi filiája

A csécsi leányegyházat a mai nemzedék hírből sem ismeri. Még az 1883. évi püspöki látogatásról felvett jegyzőkönyv szól róla. Ekkor még megvolt. Rohamos pusztulása, amelynek kétségkívül sok oka van, létezésének feledésbe merülése szomorú adalék szórványban élő híveink magukra hagyatásának. Nagyon is jogosult tehát Túróczy Zoltán püspök úr érélyes állásfoglalása a tiszai egyházkerület idej gyűlésén a szórványok lelki gondozása érdekében. Lehet mondani, a tizenkettedik órában hangzott ez el!

A csécsi leányegyházat egyébként ép a szórványokban élő szépsi, tornai, nagyidai, jánoki, szállóskei és csécsi egyházhíveink hitbuzgalma és egyházszeretete hívta életre 1792-ben. Alkalmat adott erre az 1790-i országgyűlés, amely visszadta a két protestáns egyház teljes önkormányzatát. Eleddig ilyen leányegyházak szervezését nem tűrte a világi hatalom. 1791 őszén Budán a ref., Pesten az ev. egyház zsinatot is tartott. Habár az ezeken hozott törvények királyi szentesítést nem nyertek, az egyházak szervezése többé akadályba nem ütközött. Tehát a Kassától délre lakó egyházhíveink leányegyházba tömörülhettek Csécs központtal. Hogy ez lehetővé vált, a szórványban élő hívek bűzgóságán kívül érdeme a 18-ik században még önálló kassai magyar egyháznak, amely védőszárnyai alá vette a vidéki híveket. Szép fényt vet e leányegyház megszervezése a kassai magyar gyülekezet egyházszeretetére, ha tudjuk, hogy a II. Rákóczi Ferenc felkelésének le-

veretése óta ebben az elnemzetlenítő korszakban maga is lassú sorvadásnak volt kitéve. De érdeme a csécsi református egyház testvéri támogatásának is, amint ez az alábbiakból kitűnik. Azt hiszem, nem lesz érdektelen azokra nézve, akik egyházukat szeretik és a kassai egyház multja iránt érdeklődnek, ha e jobb sorsra született, de elpusztult leányegyháznak történetét a püspöklátogatási jegyzőkönyv közlésével megismertetem.

Az 1883. évi Canonica visitationalis jegyzőkönyvből. (26—29. pont.)

A csécsi leányegyház 1792-ben július hó 22-én keletkezett. Akkor u. i. a kassai magyar egyházzal a következő írott szerződés kötött: Alább is megírt, egyrésztől ágostai valláson lévő kassai magyar Ecclesia, másrésztől pedig u. a. valláson lévő a környékbeli ágostai valláson levőkkel egyesült csécsi filia, adjuk tudtára és értésére mindenneknek, akiknek illik, hogy minnekutána a Csécsi helvetica valláson levő Csécsi Szentegyházba közistenj tisztelet felállítatott, a kassai magyar Ecclesianak tanítóját a kántorral isteni tisztelet végett egyrésztől Csécsbe kijárni megengedtük, másrésztől pedig bevettük a következő meghatározással: 1. Esztendőnként isteni tisztelet végett, sőt ha megkívántatnék temetni, eskettetni, keresztelni, 12-szer kijárhasson és ki is járjon. 2. A miért mi filiális Ecclesia a tanítónak 40 magyar forintokat, a kántornak pedig 20 m. forintokat a rendes stólán és a confessionális pén-

zen kívül esztendőnként fizetni fogunk, amely pénzt pedig csengetyűbe szedünk, a mater Ecclesianak ajánljuk és hozzánk mutatott szívességeért adjuk. 3. Amely pénz három offertoriumból, ú. m. karácsonyi, húsvéti és pünkösdi offertoriumból bejön és a hallgatóknak önként való ajánlásokból a Prédikátor és Kántor fizetéséből felmarad, azt a filia a választandó saját inspectorának bölcs kormányzására bizza és különös szükségére felhagyja. A mely pénz ugyancsak a választandó Curator beszedi. Rendes és rendkívül költséget az Inspector bölcs assignatiója¹⁾ mellett teszen, esztendő végén pedig a gyülekezetnek mindenről hív számot ad. 4. Ezen a filiatio és azzal mindkét részről járó kötelesség csak addig értetődik, míg az Isten a filiát annyira megsegíti, hogy maga magának a filiában tanítót tarthat és kíván. 5. A prédikátort mindenkor vagy magunk alkalmatosságán, vagy magunk költségén ki hozzuk. 6. A prédikátor és kántor iránt való kötelesség múlt Szent György havának 10-ik napjától értetődik. Sig. Csécs 22 Julii 1792. Coramme Samueli Szontag v. ministeri A. C. Cassov. Seniore... A kassai magyar gyülekezet részéről: Kis Vitray József Inspector mp., Mayer Mátyás magyar prédikátor mp., Leitner Jakab mp., Leitner Mihály mp., Fried Zsigmond mp., Textoris János mp., Borcsa János mp., Lukács János mp., Árva Stansits Horvát Juliánna mp., Szirmay István mp., az említett filiának Inspector. Császár Mihály mp., Kontsek András mp., Curator, Jolsvay Pál mp., v. cu-

rator, Mengler György mp., Bodnár György csécsi lakos mp.

A csécsi leányegyház külön templom, vagy iskola birtokában nem lévén, az ottani helvét hitvallású imaház használata iránt a csécsi helvét hitvallású egyházzal 1792. évi április hó 11-én, helyesebben 1794. évi június 10-én a következő tartalmú szerződés kötöttetett:

Tudván mi, hogy a hit és szeretet legyen a keresztyénségnek megismertető bélyege, tudván mind azt, hogy elhatározta a jó Isten azt a régen kívánt időt, melyben az atyafiak Zachariás prófetiája szerint (3 s. 10. v.) az ő szállótökéje (a Krisztus) és az ő fügefájok (az Ecclesia) alá hívhatták egymást, mind pedig kinyílt szemekkel azt is látván, meglehet jó lelkiismerettel, hogy a protestáns atyafiak mindkét részről azon egy Ecclesia társágában éljenek, egy templomba járjanak, egyik a másik szolgálatával élhessen, mivel mind a két rész egyenlőképen hiszi a ker. hitnek fundamentumit és a melyekben egymástól különböznek, azok a vallás fundamentumára nem tartoznak, kikötvén mindazáltal némely ceremóniákat, minéműek a fehér ing, viaszgyertyák, képek, keresztek s egyebek, amelyeket mindkét felek olyanoknak tartunk, amelyeket vétek nélkül elhagyni vagy megtartani szabad, ezeket mind kikötvén, az együgyűebbeknek megbotránkozthatásoknak eltávozthatásáért néhai Tettesz Szirmai Szirmay István úr elmaradott kegyes özvegyének Tettesz ntes Stansith Gradetzki Horváth Johanna asszonynak búgó kívánságára az itt Csécsben és a körülettünk nevezett szerint a nemes Szepsi

¹⁾ Utalványozása.

városában lakozó lutheránus atyafiaknak kérésekre is a lutheránus atyfiakkal a csécsi reformáta templomunkban való magok prédikátorai által eső isteni tisztelet szabad véghez vitele iránt ilyen egyességre léptünk:

I. A mi illeti a prédikátoroknak magok alkalmaztatását: 1. Azokat a veszekedéseket csináló kérdéseket, amelyek a protestánsok között fenn forognak, a prédikátor prédikáló székre sem egyik, sem másik ne hozza, a község közt ne hirdesse, mert azok a község értelmét felülműlják. 2. Azokról a Contraversiákról, melyek a sz. iskolákban disputáltatnak, szelidséggel szóljanak, mindenkor megmondván, hogy azok a fundamentumra nem tartoznak, amelyekben egymástól különböznek. 3. A különböző matériákban²⁾ éljenek a szentírás szavaival, amennyire lehet elhagyván az oskolai még pogányoktól reánk maradt szókkal való élést. Egy szóval mind íráásokban, mind beszédekben, mind társalkodásokban egymáshoz és hallgatókhoz nagy szelidséggel és okossággal viseltessenek. Megkívántatik ez annál is inkább, mivel a reformátusok isteni tiszteletére a lutheránusok, a lutheránusokéra pedig a reformátusok szabadon járhatnak és járnak is. 4. Hogy ha pedig vagy egy, vagy más részen levő prédikátor a prédikálásban ezen kikötés ellen (amelytől Isten óvjon) botránkoztató igékkel és a versengésre alkalmat szolgáltatnak, akkor az Ecclesia által ezen rendelkezésre minden szelidséggel megintessen, ha pedig arra sem hajtana, a

maga Superintendentiája által illokképpen megfenyíttessen.

II. A mi illeti az Ecclesiát, közsönsegesen és a hallgatókat fenjenként: 1. Minden hónapban egy napon, többnyire vasárnap, midőn nemes Kassa városából a lutheránus magyar prédikátor kihozattatik vagy temetésre is, mi csécsi reformátusok templomunkat kinyitjuk, az isteni tisztelet véghez vitelére bebocsátjuk, harangunkat, mint magunknak szoktuk, megvonjuk, feltartván mindazonáltal ezek iránt régi egész jussunkat, hogy idővel ebből semmi bajunk ne legyen. 2. Mint-hogy prédikátorunk kezében legyen templomunk kulcsa, ezekkel pedig magunk, kuratorunk, egyházfink és mesterünk szolgálatjával szoktunk élni, tehát mikor kihozattatik az magyar tiszteletes predikátor Kassáról, ugyanezek által akarunk mind a templom, mind a harangláb megnyitásában szolgálatot tenni, mind addig, míg az isteni tisztelet végben nem legyen. Ezen az okon az Ecclesia perselye mindenkor ki lesz tétetve a templom ajtajában annak segítségére való szabad adakozásra. 3. Ha a Kassa városából a lutheránus magyar prédikátor ki nem hozatik, temetésre, esketésre, keresztelese akármely helységből ide affiliált atyafitól a mindenkor ott levő predikátorunknak egyházi szolgálatjokkal azon módon, amint ott szokott lenni és a mint a törvény hagyja, éljen és élhessen, a rendes stólat letévén. 4. Hogyha ezen 3-ik punctum szerint az Augustana Confession levő más helyen vagy itt Csécsben a református predikátor által temettetne, eskettetne v. keresztelletne, azon szolgálatot végző predikátor hely-

²⁾ Írásművekben: prédikáció stb.

beli matriculába beírja ugyan, hanem esztendő végén állásban papjának is tudtára adja, hogy az is matriculába bejegyezhesse. 5. Afféle más házasságban levő atyafiak közül nemcsak itt, hanem egyebütt is mindenki a maga vallásának fenytése alatt éljen, félbért esztendőnként fizessen és a templom, paplak és iskola feltartására szokott munkára, midőn az egyházi parancsolatját veszi, fél annyi szolgálatot tenni kötelesnek tartva magát lenni, különben az Ecclesia törvénye szerint záloga vétetik és ha halottja esik, dupla stólát fizet a temetésért, a harangozástól is hasonlóképen. Ha pedig fél szerint való fizetésben magát az Ecclesia rendelkezéséhez tartja, rendes stólát fog fizetni és hogy a szükség úgy hozza, egész háznépével ingyen fognak harangozni. 6. Ha vagy a református hallgató az augustanust, vagy az augustanus a reformátust annak vallását, papját, cerimoniáit kinevetné, vagy becselenséggel illelné, vagy pedig magát czégeres vétkei miatt az Ecclesia fenytésére méltóvá tenné és ugyanazért az Ecclesiától kirekesztnék, az illetén fenyték alatt levőt sem egyikünk, sem másikunk az Ecclesia kébelébe be ne fogadja mindaddig, míg a fenytése ideje el nem telik és élete jobbulását példás életével nem bizonyította; sőt református augustánussá vagy augustanus reformátussá ilyen állapotban ha akarna is lenni, az teljességgel be ne vétetődjön. 7. Ha mindkét részt illető állapot előadná magát, akkor elegendes ecclesiái gyűlést fognak tartani és egyes értelemmel végezni. Mely egység, valamint a szereteten épült: úgy egymás szereteten gyarapodjék

vég nélkül kívánjuk és maradékainknak is a véghetetlen szerelmű Istennek oltalma alatt ezen rendelkezésünkre megtartását hagyjuk, sőt ezen egy Istennek szeretete s kegyelme alatt ennek megtartására magunkat és maradékainkat le is kötelezzük mindaddig, míg az Augustana confessión levő atyánkfiai a megírt mód szerint templomunkba tulajdon isteni tiszteletet végett járni kívánnak. Melynek hitelesebb voltáért mindkét részről adtuk ezen kezünk aláírásával megerősített levelünket Csécsben Szent János havának tizedik napján Ezerhét-százkilencvennegyedik esztendőben. E mellett jegyzésre méltónak ítéltük azt is, hogy ezen szövetség még 1792. esztendőben 10-ik áprilisban esett meg és ugyanakkor kezdődött az Augustana Confessión levő atyafiainknak isteni tiszteletük reformata Csécsi templomunkban, hanem az az alatt tartatott Pesti és Budai synodusnak végzésétől volt függesztve azon egyesülésnek írásba foglalása. De minthogy ezen synodus munkái s végzései némj okokból közönségessé nem lehettek, magunk közt a feljebb írt Datum alatt megegyesültünk, ugyanis 1794 esztendőben 10-ik Juniusban. Az Augustana valláson levő kassai magyar Ecclesiához affiliált csécsi és környékbeli Augustana Ecclesia képében Árva³⁾ Gradetzi Stansics Horváth⁴⁾ Johanna mp., Szirmay István em-

³⁾ Ozvegny.

⁴⁾ A Horváth Stansics, a Szirmayak evangélikus ága, a Bánó és Chászár családok századokon át hitbuzgalmukkal, hazaszeretetükkel, a magyar kultúra ápolásával méltó képviselői voltak a felvidéki evangélikus szellemnek.

lített Ecclesianak Inspector a mp., Jólészi Chászár Mihály⁴⁾ mp., Major Mátyás a kassai és csécsi A. C. levő Ecclesia prédikátora mp., Kontsek András Curator, Lehoczky Márton mp., Jósvai Pál mp., Jósvai Márton mp. A nemes Helv. Conf. levő Csécsi Ecclesia képében annak mostani Curator a ifj. Szekeres István mp. Esküdtársai: Kerekes István mp., Fodor István mp. Egyházfiai: Büstei Fodor István, Czuczor Mihály a mostani csécsi Helv. Confession levő Ecclesianak prédikátora és az Abauji Szent társaság méltatlan assessora⁵⁾ mp.

A leányegyház kiválóbb világi férfiai, kik az egyház alapítása és fenntartása körül érdemet szereztek magoknak: 1792-ben **Szirmay István**⁴⁾ egyházfelügyelő. 1795-ben Szirmay István sokoldalú elfoglaltságára való tekintettel másodfelügyelő választatott **Lucskai Bánó Imre**⁴⁾ személyében, aki az egyház élén számos éveken át buzgalommal működött. 1792-ben megválasztatott egyházi gondnoknak **Kontsek András**, 1806-ban utódja **Lang Dávid**. 1807-ben már ns. **Szekeres István** viseli a gondnoki hivatalt. 1829-ben **Bartha János** választatott gondnokul. 1852-ben átvette a gondnoki hivatalt **Kolbenhayer Samu**, utána 1865-ben ennek fia **K. Bertalan**, 1878-ben **Fink János** szepsi lakos. 1870-ben foglalta el a felügyelői állást **Prihradny Artúr**⁶⁾ nagydai földbirtokos.

A leányegyház tagjai foglalkozásukra nézve földbirtokosok,

⁵⁾ Az abauji egyházmegye tanácsbírája.

⁶⁾ A keresztyén emberbaráti tevékenységéért köztiszteletben álló özv. báró Amelin Guidóné édesatyja.

tisztviselők, iparosok és többnyire földművelők, ez utóbbiak is leginkább magyarok. A leányegyház tagjainak száma⁷⁾ 36 fi és 34 nő, összesen tehát 70 lélek. A hívek gyermekeiket rendszeren azon ref. lelkész keresztemi, halottaikat temeti, akinek egyháza azon községben van, amelyben laknak, a házasságok is azok által eskettetik magukat. **Szabadságukban van** (?) az egyházhíveknek a csécsi reformata egyházzal kötött szerződés szerint **ezen szertartások teljesítésére a kassai lelkészt is kihozatni, de ők ezen szabadsággal eddig nem igen éltek.** Ellenben a csécsi és a környékbeli helvét hitvallású lelkészeknek kötelességük az általuk végzett szertartásos cselekvényekről az adatokat anyakönyvezés végett a kassai anyaegyház lelkészének beküldeni, **amj azonban csak az utóbbi év óta történt meg.** Ezen adatok nyomán született az 1882. évben a leányegyházban 1 fiúgyermek, meghalt 1 fi és 1 nő, confirmáltatott 1 fiú.

Ezen egyháznak ingó vagyona a következő: 1. Öt drb fehér csipkés asztalkendő. 2. Hét drb abrosz. 3. Egy drb veres selyemkendő. 4. Egy drb kivarrott abrosz. 5. Egy drb aranycsipkével szegélyezett fehér kendő, Sz. B. betűkkel. 6. Egy drb arannyal kivarrott fehér kendő. 7. Egy drb arannyal kivarrott selyem abrosz. 8. Egy aranyozott ezüst ostyartartó (ciborium). 9. Egy aranyozott ezüst pohár. 10. Egy drb cinkanna, melyre az 1806. évszám van vésvé. Ezen ingótárgyak a csécsi helv. hitv. lelkészi lakásban egy ládában zár alatt tartatnak. Van továbbá a csécsi leány-

⁷⁾ A püspöki látogatás idejében.

egyháznak ingatlan vagyona is. 1. A szepsi határban egy drb Gát nevű szántóföld 1800 hr. sz. alatt. A szántóföld 100 □-ölnyi nagyságú. 2. U. a. a határban az egyháznak 2382. hr. sz. alatt egy 400 □-öles parlag szőlője és a gondnok által használtatik 50 kr.-nyi évi bérért. 3. A makranczi határban van az egyháznak 2688. hr. sz. alatt egy drb 756 □-öles szántóföldje. A szepsi és makranczi határbeli szántóföldek jelenleg 15 frt bérért szepsi lakos Broda Jánosnál vannak haszonbérben. Ezen szántóföldek biztos határjelleggel vannak ellátva s legközelebb egy küldöttség lett kiküldve a földeknek megbecsülése és a bér kedvezőbb feltételeinek megállapítása céljából. Továbbá van az egyháznak 706 frt 21 kr. tőkéje is, amely 1870-ben keletkezett oly módon, hogy az egyház hívei az évi illetékek fizetése alól magukat megváltandó, egyzersmindenkorra lefizettek

bizonyos összeget. Ezen összeget az anyaegyház kezeli pénztárilag oly módon, hogy jövedelméből az isteni tisztelet tartása végett Csécsre kijáró lelkész fizetését, illetve költségét fedezi. Az anyaegyház a nevezett összeg átvételéről nyugtát állíttat ki, mely a csécsi leányegyház felügyelője által őriztetik. A csécsi leányegyháznak adóssága nincsen. A szántóföldek jövedelmét a maga céljaira fordítja, de az anyaegyház helybenhagyása mellett, Jövedelmének szaporítására nincs kilátás, mivel a hívek száma évről-évre csökken.

A lelkész kezénél lévő jegyzőkönyvön és a gondnok által őrzött szántóföldekről szóló szerződésen kívül semmi levéltára nincs a leányegyháznak. Nincs temploma, papiaka, temetője, iskolája. A gyermekek a helybeli református iskolát látogatják, a hívek a ref. temetőbe temetkeznek.

Közli: GOMORY JÁNOS.

Beszámoló a Bethesda Hajléktalanok otthona 1943. évi működéséről

Ez az év jubileumi év. 10 éve annak, hogy felépítettük a Bethesdát. Ez esztendő fölé is odairhatjuk a 65. zsoltár 12. versét: „Meggoronázod az esztendőt jóvoltoddal, és a te nyomdokidon kövérésegek fakad.” Valóban csak arról tehetünk bizonyosságot, hogy a mi gazdag Atyánk eláraszt minket jóvoltával. Évről-évre mindig jobban megtapasztaljuk, hogy nehézségek, háború, szükség idején is Isten gondoskodik övéiről.

A létszám ez évben 20 gyerek és 12 felnőtt, kik közül 4 gondozó, de a többiek is — amennyire

tehetik — segédkeznek a munkában. Gyermekeink közül többen elhagyták a Bethesdát, lassan felnivelkedve elhelyezkedtek, vagy az otthoni körülmények változása folytán hazamehettek. A velük való kapcsolat azonban továbbra is megmarad. Sokszor felmerül a kérdés, vajjon érdemes-e ezt a munkát folytatni? Mert bizony a magvetés reménységre folyik. Urunk arra biztat, hogy csak legyünk hűségesek, Ő maga végzi el a szíveken a munkát igéje által. Így egy fiúnk a repülő altiszti iskolába került. Gyakori levelei sok örömet hoznak. Méleg, őszinte ragaszkodás csendül ki belőlük. Látja a különbséget. Azt írja, hogy: „szívesen odaadnám a

reggelimet, csak résztvehetnék az áhitaton, pedig hányszor gúnyolódtam rajta." — Sok örömet ad az Úr vendégeink által is, akiket hozzánk küld, ez mindig nagy esemény. Baráti körünk is egyre szélesedik, amelyik Urunk szívére fekteti Bethesdánk ügyét. Minden nap újabb meglepetést tartogat számunkra, de Isten kegyelme mindig elég! Tele van a szívünk ujjongó örömmel és háladással, hogy ezt szemlélhetjük. Olyan nagyon biztató a mai íge: „Aki hisz énbennem, az is cselekszi majd azokat a cselekedeteket, amelyeket én cselekszem, és nagyobbakat is cselekszik azoknál, mert én az én Atyámhoz me-

gyek." Ján 14:12. Igen, az Úr egyre nagyobbakat cselekszik velünk, s így erősíti a hitünket. Nem akarunk semmi másra nézni, csak egyedül Őreá, aki olyan hűségesen ellát minden jóval és úgy beteljesíti ígéreteit. Azért teszünk bizonyosságot is róla. Olyan öröm, ha valaki a postavevényre azt írja: „Bizonyosságtételükön felbuzdulva én is kipróbáltam az ajánlott hit útját és íme, hálával áldozom Istennek, hogy igaz, amit ígér."

Hálásan köszönünk minden imádságot és adományt, amit sokszor névtelenül is kapunk, de odafent bizonyára fel van jegyezve.

A szép szárnyán Isten felé.

Túrmezei Erzsébet és költészete

Írta és Sajókazán 1943 okt. 10-én tartott templomi hangversenyen elmondta Mohr Gedeon lelkész.

Szokatlan dolog az, hogy Istent a széppel kapcsolatban keressük. Szent könyvünk és imádságos életünk tapasztalatai alapján Istent Atyánknak hívjuk. Hívjuk Őt azután szentnek, irgalmasnak, jóságosnak, bölcsnek, mindenhatónak, mindentudónak. Csak szépnek nem szoktuk őt nevezni. Nem nevezük őt így azért, mert a szépség érzékeink világába tartozik és a láthatatlan Isten kiábrázolhatatlan.

És mégis, Isten nélkül szépség sincsen. Ha az emberi alkat báját akarjuk dicsérni, égi szépségről szólunk. Ha az ember lényét besugárzó lelki szépséget találunk, annak jelzője angyali, és eredete az Isten szeretetének, jóságának, kegyelmének visszasugárzásában van.

Ami igazán szép, az Isten lényéből való. Ezért szent kép az első kép, templom az első épület, Krisztus alakja az első szobor, és „musica sacra" az első zene. És az első írás is szent könyv. Ahol ez az ősi összefüggés megszakadt, ahol a művész és az Isten meghasonlott, ott a szépség örök mértékét veszíti el. A „l'art pour l'art" útja kalandos út, melynek végén nincsen semmi cél.

Az ember célja, és a szép kiábrázolásának célja is maga az Isten. A szép ajándék Isten kezéből. Ha hű rendeltetéséhez, szárnyra kel és Istenhez vezet. Hozzá vezet a szó, az írás, a kép, a szobor, a zene, a templom, s Ő tőle teljességre jut.

Túrmezei Erzsébet költészete

magasztos, áldott szárnyalás az Isten felé. Finom női lélek vívódik benne, a sötétség árnyával, s jut el a boldogsághoz: a fény Urához.

„Fény előttem, fény utánam!
Hordom édes üdvösségem.
Hirdetem zengő dalokban.
Árad-ujjong földön, égen.
Fény előttem, fény utánam!”

Ez a tiszta, fénylő derűre ébredt ember nő. Mégpedig olyan, aki egyedülálló, vagyis, akinek igen sok oka volna a zúgolódásra. Ezzel szemben nem szűnik meg magasztalni az Isten végtelen szeretetét és kegyelmét, mellyel teljesen boldoggá tette. Az Isten útja csodálatos a férfinál épűgy, mint az ifjúnál, a leánynál épűgy, mint az asszonynál. Túrmezei Erzsébet költészete azt mutatja be csillogó üde színekkel, hogy az Isten kegyelme az egyedülálló leány életében milyen lenyűgözően káprázatos diadalmenetben tör magának utat.

Túrmezei Erzsébet 1912 február 14-én született Tamásiban, Tolna megyében, ahol édesatyja kereskedéssel foglalkozott. Ő volt a hetedik, legkisebb gyermek. Atyai nagyatyja Belák János, valamint két testvérbátyja, Túrmezei Sándor és János, evangélikus lelkészek, anyai nagyatyja pedig Korenika Miklós somogy megyei földbirtokos.

Túrmezei Erzsébetnél már egészen kicsiny korában mutatkozott a költői tehetség. Még elemi iskolába sem járt, már voltak néhány soros versei, amelyeket két testvérbátyjának mondott tolba. Egyszer vízkereszt táján a tamási evangélikus leányegyház tanítója volt náluk s egy különös termé-

szeti jelenségre, az égbolton fel-tűnő téli szivárványra hívta fel figyelmét. Azt kérdezte tőle:

— Tudna-e erről kis Bözsike, verset írni?

Estére kelve már készen is volt a vers, a kis ötéves leányka verse, melynek néhány sora így szól:

„Szivárványt láttam tél idején,
Mintha mondaná: csak remélj, remélj!
Mintha mondaná: csak higgyetek!
Honfitársak csak reméljétek!
Higgyétek azt, hogy magyarok hazája
Magyar kézben van, nem taposhat rája
Az ellenség lába!”

Később a család a gyermekek taníttatása végett Sopronba költözött. A háború után következő válságos időkben minden vagyónuk elúszott. Nehéz esztendőket kellett átvészelni, az egykori önálló kereskedő Tamásiban mint a Hanga boltkezelője kereste kenyerét. Túrmezei Erzsébet a gyermekakcióval két hónapot Hollandiában töltött. Az ott töltött hetek élményeiből a hollandusoknak a magyar gyermekek iránt mutatott szeretetéről költeményt írt. Ez a költemény annyira megnyerte a tanügyi főhatóság tetszését, hogy a serdülő leányka ingyenes helyet kapott a soproni állami leánygimnázium internátusában. Ebben az időben testvérbátyjától és Túróczy Zoltán akkori ózdi lelkésztől olyan lelki indításokat nyert, hogy katolikus vallásáról áttért az evangélikus vallásra. Édesanyja, aki előzőleg ugyancsak katolikus volt, hasonló elhatározásból evangélikus lett.

Túrmezei Erzsébet Sopronban érettségizett, majd a budapesti egyetem hallgatója lett. Itt a Fébé diakonissza egyesület internátusában lakott. Az egyesület klotild-

ligeti konferenciáin szorgalmasan részt vett. Az itt nyert hatások vitték oda egészen Krisztushoz s indították arra, hogy diakonissza legyen. A tanárnői oklevelet már mint diakonissza-jelölt szerezte meg.

Elsősorban úgy szólok róla, mint költőről. Tisztázzuk tehát, hogy mi is a költő? Akaratlanul azok jutnak eszünkbe, akikről az iskolában tanultunk. Petőfi Sándor, Arany János, Vörösmarty Mihály és az ő verseik. Valamennyien emlékezünk a felejthetetlenül szép sorokra. Melegség járja át a szívünket, ha nemzeti ünnepen az ifjúság elszavalja: „Talpra magyar, hí a haza”, vagy ha eszünkbe jut az Arany szép séges hőskölteménye: a Toldi vagy a Vörösmarty dörgő szózata: „Hazádnak rendületlenül, légy híve, ó, magyar!” Azonnal érezzük a költő és a költeménye, a verse együvé tartozik. Az a költő, aki verset ír. Ez igaz is. De hogy valaki verset írjon, ahhoz az is szükséges, hogy gondolatai, érzései legyenek és ezeket ki is tudja fejezni. Hányan vannak manapság, akik verseket faragnak. A rímeik is szépek, telve csengéssel-bongással, s mindez mégsem költemény, mert az érzés, a gondolat hiányzik belőlük. De éppen olyan baj az is, ha valaki a mondanivalóját nem képes kifejezni. Majd szétvetik szívét az érzések, ám, ezek hiába emésztik, gyötrik, még szavakba sem tudja öltöztetni, hát még leírni.

A költő tehát az az ember, aki érzéseit, gondolatait élvezhető, gyönyörködtető alakban le tudja írni, hogy gondolatait mások is megértsék, érzéseikbe mások is beleélhessék magukat. Ezzel küldetést tölt be a költő, mert mind-

azok számára, akik ugyanolyan lelki tusákon és válságokon esnek át, mintát ad. Százan és százan vannak olyanok, akiknek ugyanazokkal a sötét kétségekkel van meg a küzdelmük, akik nem bírnak szabadulni nyomasztó lelki állapotukból. A költő helyettük is megvívja a harcot. Kicsikarja a lelkében összecsapó ellentétes indulatoktól a győzelmet, a megoldást. Az igazán nagy költemények lendülete magával ragad és az olvasóban jóleső felengedést hagy vissza.

Ez a költőnek küldetése és szerepe. De mi a költőné? Hiszen mi most róla kívánunk szólni. Vagyis olyan nőről, asszonyról, vagy leányról, aki verset ír. Erre azt is mondhatjuk, hogy a nőnek más a feladata, semhogy verset írjon. Gyermekeket kell nevelnie, háza tájáról kell gondoskodnia és övéit kell ellátnia. Szokatlan dolog az, hogy nő adja magát versírára. De így csak akkor beszélhetünk, ha elfelejtjük, hogy a nőnek époly lelki válságai vannak, mint a férfinak. Sőt a nőnek sokkal gazdagabb az érzésvilága. Sokkal súlyosabban érzi meg élete viszontagságait és sokkal tovább hordozza bánatát. Miért tagadná meg Isten a nőtől, hogy ezekről az érzéseiről be is számoljon? Hiszen ezt helyette a férfi meg nem teheti. Nem teheti azért, mert meg vannak a létért folytatott egyéb súlyos gondjai, de meg azért sem, mert a nő lelki világába magát teljesen nem is tudja beleélni.

Ezért írnak külön küldetéssel a költőnők. Kiváltképpen pedig azok, akik nem mentek férjhez, akiket a család megnyugtató és egész életet kitöltő rendje nem kapcsol magába. Akik egyedül

élnék, hitves és gyermek nélkül, sokkal fájdalmasabban érzik elhagyatottságukat, mintahogy felületes szemlélettel egyáltalában gondolnók. Egész létüket a család után való vágyakozás tölti ki. Telve vannak céltalannak látszó életük miatt gyötrő tépelődéssel. Szenvedés ez számukra s ebből a szenvedésből születik az ellenállhatatlan kényszer, hogy tollat ragadjanak.

Túrmezei Erzsébet verseit ugyan-ez a kényszer íratta meg. Neki is sok a szomorúsága. Egyik versében így kesereg:

„Az én életem a fekete árnyak sötétségétől éjtszaka.
Bús fejem felett balcsillagok járnak,
nem a reménység csillaga.

Az én életem a szüntelen bánat.
Lábam göröngyös rögutat tapos.
Halovány arcom átkos árvaságnak
halk könnyeitől harmatos.”

Ez a fájdalom hatja át teljes valóját 1927-ben. Viszont tíz évvel később, amikor emberileg szólva még ép úgy tart az árvasága, sőt rosszabb, mert már tíz évvel ismét korosabb lett, — 1937-ben egészen megváltozott már a hangja. Ezt írja:

„Egy pillanat
a nyíl útja az íjtól a célig...
A sáros földtől egész föl az égig...
Az ember útja az Isten szívéig.
S ha pillanat,
pihenni, célt feledni nem szabad.

Emberi nyíl vagyok én,
Sebes íj, megfeszített húr repít:
Élet... Halál...
Egy pillanat,
Amíg a nyíl a célig eltalál.

Szelve borút, ködöt
Isten felé süvítő tiszta nyíl
Akarok lenni a világ fölött.”

Ez a két idézet kellőképpen mutatja, milyen mélyreható változás ment végbe őbenne. Az első versben fekete árnyak, reménytelenség húzzák a mélységekbe, a másodikban már szó sincs a bizonytalanságról. Céltudatos, boldog határozottság csendül meg benne. Látjuk, időközben valami történt vele. Nem ő cselekedett, nem ő harcolt és diadalmaskodott, hanem a női élet lelki alkatának természete szerint engedett, engedelmeskedett, befogadta azt, amit felkínáltak neki: a kegyelmet. Új teremtéssé lett. Új élet indult meg benne s ez az Isten munkája volt.

Mi, keresztyének, a Szentírás bizonyossága szerint (János 3:7) azt mondjuk, hogy újjászületett. S az újjászületés gyümölcse életének fáján az, hogy fény van előtte és utána. De amíg idáig eljutott, először köd volt előtte és köd volt utána. Amint az „Élet-ének” című költeményében leírja, éven át idegen nagy folyam sodra ragadta magával s ő tehetetlenül vergődött habjai között. Akkor még gond volt előtte és utána, és bűn volt előtte és vád volt utána. Míg végül elérkezik az üdvösség hegyéhez, a Golgotához, ahol Krisztust megtalálja. A megváltás elfogadásának áldása az, hogy a bűn, a gond, a köd fénné és zengő háladallá változik előtte és utána.

Megrázó ez az út, a mélységből a magasságba, a bűnből és a hálából a megváltásig és a boldog életig. Az újjászületés előtt fájdalmasan panaszolja föl „Más va-

gyok" című költeményében árvaságát:

„Tavasszal fáj nekem, hogy más vagyok,
Hogy komolyabb, búsabb, nagyobb,
szomorúbb gyermek vagyok annyi másnál.
Szánna szíved, ha tavasszal látnál.

Pedig kívánom, akarom:
de mint megannyi furcsa rom,
csak összeomlik minden akarásom.
Nem vagyok senki mása s nincsen másom.

Ha másom volna, nem lennék én árva,
mert mindig arra jönne járna,
amerre lábam lép és lelkem vágyik.
De nincs, ki arra vágynék, nincsen másik.

Ha mása tudnék lenni másnak én,
nem volnék bús, nagy és szegény,
Nem lennék akkor furcsa, árva bolygó.
Napsugár lennék, szüntelen mosolygó,

amilyen annyi van... egyforma mind...
de mind öröme, dalra int
s tavaszra gyújtja a véntörzsű fákat,
színesre csókolja a bús orcákat.

Napsugár lennék, mosolygó meleg.
És ha találkoznék veled,
úgy megörülnél a friss ragyogásnak.
De akkor én már mása lennék másnak."

Ebben a költeményben előtör a vágyakozás az élettárs után. Úgy látszik, mintha ez a vágyódás lenne a költemény egyetlen alaphangulata és kifejezése ennek a vágyódásnak a költemény egyetlen célja. Mégis a sorok között és különösen az utolsó sorban már megcsillan a nagy találkozás sejtése, amikor valóban talál Valakit, akinek mása lehet: Krisztust!

Egyelőre azonban még tart a kilátástalan küzdelem, melyet színes álmaiban önmagával vív. Bánkodik, gyötrődik, de a megoldás

még messze van. Legfeljebb megdorgálja magát, mint a „Hiába!" című költeményében:

„Itt az őszi és zúg a szél már.
Hamar, hamar itt a tél már.
Hamar, hamar itt a tél.
Csak álmodtál, még nem éltél.
Csak daloltál, csak reméltél,
s elmúlásról zúg a szél.

Egy nyaraddal kevesebb nyár,
egy tavasszal kevesebb vár,
egy reménnyel kevesebb.
Tovaúz már, úz a lelked.
Ami bánt is, dalba zenged,
s azt hiszed, hogy jó neked.

Csak hiába! Daccal, dallal,
egetrázó diadallal
vívhatod bár harcodat,
s bárha mondod: Ezt akartam,
így akartam! Ó, zavartan
elfordítod arcodat."

S azután váratlanul megjön a változás. Találkozik Jézussal. S erre a régiék mind elmúlnak és minden újjá lesz. Túrmezej Erzsébetnek azok a legmegrázóbb költeményei, amikor erről a találkozásról és átalakulásról ír. Régi életét a „Sírfelet" című költeményével zárja le:

„Volt valaki: úntott és fáradt,
beteg, merengő szüntelen.
Csak néha fogták meg a lázak.
Nem ismered?" -- Nem ismerem.

„Volt valaki: keresett egyre
és soha semmit nem talált.
Azért vált egyre könnyesebbre,
azért szerette a halált,
azért volt minden álma, vágya
a semmi és a végtelen!
Mintha most is előttem állna...
Nem ismered?" -- Nem ismerem.

„Most már halott. A sirkővére,
kért, írj te néhány mondatot.
Talán emlékszel a nevére...
Remélte, hogy meghallgatod.”

— Jó. Ráírom: Én: aki voltam.
Meghaltam. Elvégeztetett.
Halál voltam, jobb nekem holtan,
Megismertem az életet,
a Krisztust. Éljen Ohelyettem.
Testem, lelkem reahagyom.
Legyen Ő minden mindenkben.
— Jó lesz-e így?
„Jó lesz nagyon.”

A multtal való leszámolásra
az erőt és az elhatározást az Is-
ten Szentlelke adta neki, úgy szá-
mol be a Szentléleknek rajta vég-
zett munkájáról, mint aki érzé-
kelte is a lelkében végbemenő
csodálatos átalakulást. Úgy írja
le ezt költeményeiben, mint ki-
törülhetetlen élményt. Eljut az
„Isten műhelyébe” s azt mondja:

„Olyan jó élni Isten műhelyében,
ott formáltatni hűséges kezében
kemény vésővel, döngő kalapáccsal,
szerető, szelíd, szent simogatással.”

S magát a változást is el-
mondja:

„Én durva, faragatlan kődarab,
ki ott hevertem annyi év alatt
sötétben, félrevetve,
hiú próbákat dacosan nevetve,
próbákat, hogy rajtam faragjanak;
én, aki meg akartam én maradni
inkább csúnyán, sötétben, búsan,
torzan:
s boldogan várom szent vésővonalát,
most itt vagyok a Mester műhelyében
hogy megalkossa bennem képe-
mását”.

Eddig azonban úgy tűnhetik
föl, hogy az újjászületés csak ál-

dozatot, csak önmagának feladá-
sát, szomorúságot és beletörődést,
lemondást és tűrést, megüresítést
jelent. A 16. zsoltár 11-ik verse
alapján „Teljes öröm van Nálád”
című költeményében igazán haj-
szálvékony női tollal írt finom
lélekrajzot nyújt az új élet áldá-
sairól és gazdag ajándékairól.

„Hányszor hullt a szívemre
gyermek mosolya:
virágok fehér szirma
május szellőiben.
Én visszamosolyogtam,
de bús volt a szívem
és szomorú maradtam...
És szomorú maradtam.

Ha rengő bölcső mellett
édesanya mosolygott,
valami szelíd, boldog,
édes érzés fogott el,
mint bimbók hasadásán,
mint rügyek fakadásán...
Csak sugársuhanás
sötét árnyak között.
Titkos bánat fődött
és szomorú maradtam...
És szomorú maradtam.

Valaki neved mondta,
valaki rólad beszélt
Úr Jézus, és mosolygott.
Lényéből és szavából
tisztá sugárzás, boldog,
szelíd fényesség áradt.
Megremegett a lelkem,
mint amikor száradt,
kopár letarolt fából
újra kihajt az élet.
Mosolya érintésén
Tefeléd megindultam
és színed elé hulltam
mindenre rátaláltam:
mosolyra és öröme...
Nem főd már titkos bánat.
Teljes öröm van Nálád!
Teljes öröm van Nálád!

Nem csupán nagy horderejű eseményeken keresztül szólhat hozzánk az Isten. Elég egyetlen pillanatnyi élmény, egyetlen gondolat, egyetlen érzés és ez is a hangulat légységát egész életre szóló elhatározássá acélosíthatja. Ilyen élmények veszik körül a költőnőt. Egy alkalommal hangszerkereskedés mellett megy el. Ott látja a fényes kirakatban a hangszereket. Tünődve áll meg egy pillanatra s elgondolkozik rajta, vajjon mi lesz a sorsa az egyes hangszereknek? Művész, vagy kontár kezébe kerülnek-e? Eszébe jut, hogy nagy a hangszerkereskedés künn az életben is, sok a hangszer, de a művész kevés. Az emberi lélek is ilyen finom hangszer s az a kérdés, hogy a Művész, vagy pedig kontárok kezébe jut-e? Ijedten borzong bele, hogy saját lelkének eddig milyen hűtlen és rossz sáfára volt. Engedte, hogy a lelkén kontárhangulat és kontárfájdalom játsszék. De ezentúl elfeledi a régi dalt és rábízta magát teljesen az Úr művészkézére.

Ennek az elhatározásnak külső következményei is vannak. Nem maradhat tovább is régi életköriülményei között. Leveti eddigi szokásait, elhagyja eddigi foglalatosságát, elmegy, hogy a női hivatások legmagasztosabbját válassza: diakonissza legyen. Elhatározását valóra is váltja és belép a budapesti Fébé diakonissza egyletbe.

A diakonissza-intézmény nemes és fenkölt szolgálata teljesen magával ragadja. A szolgálat nehezét nem érzi, csak az örömet. Nem fél többé, nem is aggódalmaskodik, mert tudja, hogy Krisz-

tus visel reá ezentúl gondot, minden időben. Az új életforma nemcsak őt formálja át, hanem viszontzásul ő is ad valamit a diakonissza-intézménynek. „A minta” című költeménye áttetsző tisztaságában és harmatos üdeségében állítja elénk a diakonissza lényét. S így ez a költemény méltán válhatott minden egyes diakonisszának valóban mintájává is. Ebből ismerjük meg igazán a fehér főkötős, szürke-, vagy fekete ruhás diakonissza-testvér fáradhatatlanságának és égi derűjének belső rúgóját:

„Mindig mosolyog és szeretve szolgál.
Tekintetében távol fény ragyog.
Lényéből már a menny nyugalma árad.
El sohse fárad.

Megsérteni semmivel nem lehet,
hisz nincsen benne kit megsérteni,
nincs énje. Földhöz nem köti semmi.
Kész hazamenni.

Nincsen neve. Krisztus nevében él.
Krisztus kezének csendes eszköze.
Krisztus lényének visszasugárzása:
hűséges mása.

Ím, itt a minta. Áldó két kezed,
én Mesterem, vezesse hát a vésőt,
Fájjon, ha fáj, én kegyelmed zengem.
Készíts el engem!”

Túrmezei Erzsébet megtalálta Megváltóját. S egyben önmagát is megtalálta. Költői alkotásai ezentúl tisztult kerekded egészet adnak. Mint költő is kiforrott egyéniség lett. Három kötetnyi verse szebbnél szebb képekben mutatja be a keresztyén életet, valamint a keresztyén egyéniség szerepét a társadalomban.

A tahi diákkonferencia

Július első napjaiban mindig megélénkül a MFTR Eskü-téri hajóállomása. Ezen az éven is úgy volt. Nagy tömeg állt félkettőkor a pénztárnál, s várta, mikor kapja meg a jegyeket. Vajjon mit akar itt ez a sok diák? Mert hogy diákok, megismerhető. Megtudjuk, hogy a Tahiban tartandó evangélikus diákkonferencia résztvevői.

Tahi? Evangélikus diákkonferencia? Hát olyan is van? Van bizony. A tahi tábor Tahi falu mellett fekszik. A Pro Christo Diákszövetség tulajdona. Nagyon szép helyen fekszik, úgy-hogy amellet, hogy a diákságot Krisztushoz akarja vezetni, kellemes nyaralást biztosít a városiaknak. A konferencián résztvesznek az ország minden részéből diákok. Kolozsvár, Sopron, Nyíregyháza, s még sok más város nevét olvashattuk a résztvevők névsorában. Arról nem is szólva, hogy Kassáról is jött egy kis csapat.

Az idő Tahiban gyors szárnyakon, vagy mai kifejezést használva, repülőgépen szállt. Reggel felkeltünk, s észre se vettük, már este volt. Dehát mit csináltunk napközben, mit is kaptunk ott? Áhitat és reggeli után (az étkezéseknél sorbaálltunk, de ez barátságosabb volt, mint amit háborús időben az üzletek előtt láthatunk), bibliaórára mentünk. Ebéd előtt még egy előadást s ismertetést, melyet a misszióról tartottak, hallgattunk meg. Délután, miután visszatértünk a fürdéstől, következett a mindnyájunk által várva-várt eszmecsere, melyben mindenki élénken résztvett. A tárgy: Miként lehetek Jézus Krisztus jó vitéze? volt. A tartal-

mas nap szép befejezése volt a tábortűz, mikor mindnyájunk ajkán felcsendültek a szebbnél-szebb magyar népdalok. Egy rövid áhitat következett még s a tábor elcsendesedett.

Reméljük, hogy jövőre, ha az Úr lehetővé teszi, hogy a konferenciát megtarthassák, Kassáról is sokan jelentkeznek majd. Aki pedig egyszer is ott volt, az mindig visszavágyik Tahiba.

Sz. P. K. E.

HÍREK

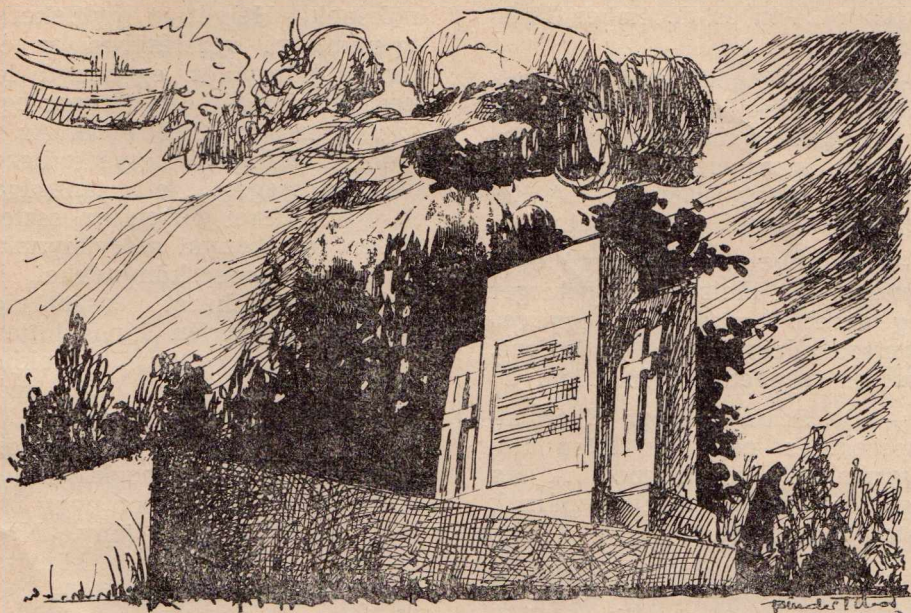
— **A lelkeszi hivatal helye:** Kossuth Lajos-utca 3., I. emelet. Hivatalos órák: délelőtt 9—12. Telefon: 35—96.

— **A belmissziói munka** bármely ága iránt érdeklődőknek a lelkeszi hivatal nyújt felvilágosítást.

— **Az adventi időszakban** minden kedden és pénteken este 6 órakor adventi esti istentiszteletet tartunk a templomban.

— **Házasságkötések** a „Tavaszi Értesítő” megjelenése óta: Laczkó Alajos műszaki vállalkozó Penák Valéria magántisztviselőnőt, dr. Brecher Gábor m. kir. kíséretügyi asszisztens Binder Margit Mariannt, Kusnyír György MÁV fűtő Czupek Zsuzsannát, Szeley László cégvezető, a Wiko-cég belső munkatársa Benkovits Éva Irént, Kovács Mihály m. kir. repülőőrmeister Petronyák Jolánt, dr. Deme Lajos középiskolai tanár Zorics Vilma magántisztviselőnőt, Rajnyecz Márton János vízvezeték szerelő Wall Olga Jolánt és Dolyák Árpád Kondás Ilonát vezette oltár elé.

A fenti rajz b. e. Greguss Gyula lelkész felállítandó síremlékét mutatja be. Ezt az elhunyt lelkész unokája, Binder Tibor készítette. A síremlék tábláján a név és évszámokon kívül a következő két bibliai vers lesz: „Uram Jézus, vedd magadhoz az én lelkemet!” Csel. 7., 59. és „Jól vagyok, jó és hű szolgám, kevesen voltál, hű, sokra bízlak ezután; menj be a te Uradnak örömébe.” Máté 25., 21. A síremlék felavatása f. évi november hó 7-én, vasárnap déli 12 órakor lesz.

— **A keresztség szentségében részesültek:** Lux László, Kuzma László, Kaltenbach Helga Erika Magda, Barkács Tibor, Lipka Olga Lídia, Gerhard Emőd Kálmán, Flachbart Éva Katalin, Kiskun (Korim) Kálmán, Gömöri Mariann Ágota, Kappel Béla Károly, Gombos Erzsébet Rozália, Blaskó János Mihály, Mihalidesz Gea Eszter, Fekete Lívia Gabriella, Zimmermann Günther Leonhard, Henriczy György Ákos, Bundschuh Lajos István, Hlaváts Szaniszló Attila, Stollmann Anna Mária Erzsébet, Andó Júlia, Patay Edit Marika, Keresztény Nóra Ágnes, Panhantz Katalin.

— **Egyházközségünkben** a tanügyi kormány második hitoktatói

állást szervezett. Erre az állásra a főtisztelendő püspök úr Krecsák Kálmán kisújszállási miszsiói segédlelkésként nevezte ki.

— **Imolai Zoltánt**, elemi iskolánk tanítóját, egyházközségünk karnagyát és nejét az Úr leánygyermekkel áldotta meg, aki a keresztségben Márta nevet kapott.

— **Hazslinszky Anna**, buzgó egyháztagunk szülei emlékére 300.— pengős alapítványt tett azzal, hogy ennek az összegnek kamataiból évről-évre egy inséges sorsú nőtestvérünk részesüljön segélyben.

— **Az őszy folyamán** Lúciabányán és Szepsiben úrvacsoraosztással egybekötött istentiszteletet

október 24-én és december 19-én tartunk.

— **Az evangélikus d'ákszövet-ség** f. évi április hó 11-én Sexty Zoltán vallástanító-lelkész rendezésében igen szép sikerrel mutatta be Sexty Kálmán „A tétkozló fiú” című színjátékát.

— **Fleischer Samu**, buzgó egyháztagnak, a Fleischer és Schirger cég vezető tisztviselője, egyéves frontszolgálat után hazatérve, hosszas szenvedés után elhunyt.

— **Dr. Schulek Tibor** tábori alesperest és nejét az Isten fiúgyermekkel áldotta meg. A kis Ágoston Frigyes a lelkészpárnak hatodik gyermeke.

— **Fájdalmas gyász** sujtotta le egyházközségünk egyik patrícus családját. Az egykori egyházközségi gondnok Maurer Gyula leánya Maurer Olga, életének 70-ik évében hosszas szenvedés után megtért Teremtőjéhez. Egyházközségünknek és nőegyletünknek ezt a buzgó tagját meleg részvét kísérte el utolsó földi útján.

— **Gyámintézetünk**. Dr. Förster Lajos gyámintézeti világi elnök vezetésével a gyámintézet áldásos tevékenységet fejtett ki a múlt esztendőben. Ennek a lelkes és buzgó munkának eredményeként őt az egyházmegyei gyámintézet választotta meg világi el-

nökének. Helyét a gyülekezeti gyámintézet vezetésében az évi rendes közgyűlés egyhangú lelkesedéssel vitéz Öry Ferenc egyháztanácsossal töltötte be. Az új elnök székfoglaló beszéde buzgó céltudatosságról tett tanuságot. A gyámintézet ebben az esztendőben lúciabányai szórványunkat látta el énekeskönyvekkel. A szórványgyülekezet vezetősége nevében Schwirián János hittestvérünk a következő sorokban mondott köszönetet: „A szórványegyház híveinek megküldött 35 darab „Keresztyén Énekeskönyvet” hálásan megköszönjük. A hittestvérek körében nagy örömet keltett ez a tény. Nagy örömmel fogadták a könyvet. Mélyebb hitéletre ösztönöz bennünket az a tudat, hogy már nem vagyunk elhagyott szórvány, hanem öntudatos hívekből álló szórványegyház, mely mögött a hatalmas kassai egyházközség áll. — További működésünkben is kérjük a nemes Egyházközség meleg és érdeklődő pártfogását és hálánk újabb kifejezésével maradunk mély tisztelettel és Erős vár a mi Istenünk! — köszönettel a lúciabányai evangélikus szórványegyház hívei.”

— **Szórványunk** a Tornán és környékén élő kedves hittestvéreinkkel, akiknek megbizottjuk Forberger Vidor ny. körjegyző, ismét gyarapodott. Szeretettel köszöntjük e helyről is Szepsi és Lúciabánya mellett tornai testvéreinket is.

— **Bittó Jánosné és Bohács Andrásné** hittestvéreink szomorú hírt vettek a harcterről. Eszerint honvédszolgálatot teljesítő férjük hősi halált halt. Isten gondoskodó atyai kegyelme legyen velük és gyermekeikkel.

HLAVÁTS ALAJOS

KASSA, FŐ-UTCA 48

KÉSZ BUNDÁK

MINDEN } NAGYSÁGBAN
 } SZÍNBFN
 } MINŐSÉGBEN

ÓRIÁSI VÁLASZTÉK !

TELEFON:

Üzlet: 32-38 - Lakás: 37-85

— **Özv. Fodor Andorné** sz. váradi Szakmáry Ida, buzgó lelkű testvérünket magas korban magához szólította az Úr. Emléke, mint az Úr hűséges gyermekéé, él közöttünk. Gyászoló családjá elhunytá alkalmából 200 pengőt adományozott az egyházközség céljaira.

— **Özv. Hanesz Józsefné** az Úr szent vacsorájával megerősödve szintén magas korban fejezte be munkás életét. Példás szeretettel és gondnal nevelte fel gyermekeit és kedves unokái növekedésében is gyönyörködhetett még. Elhunytát a Halla és Alexy családok gyászoják.

— **Szendrei Pálmát**, gyülekeztünk szeretett diakonisáját, fájdalmas gyász érte. Asszonytestvére hunyt el váratlanul. Az elárult gyermekek és asszony nélkül maradt család gondja hazaszólította. Távozásával két és fél hónapja nélkülözzük az anyyra áldásos diakonissza-munkát. Az anyaház helyette október 15-vel Mátéffy Ilonka diakonissza testvért küldte ki, aki munkakörét már el is foglalta. Szeretettel üdvözöljük.

— **Augusztus hónapban** kedves előadó vendégeket üdvözölhetünk Sarisaalo Ábel egyetemi tanár, Molnár Rudolf lelkész és finn származású neje személyében. A finnországi lutheránus evangéliumi szövetség (Suomen Luterilainen Evenkeliumiyhdistys r. y.) most Helsinkiből a következő kedves sorokkal kereste fel gyülekeztünket: „Nagytisztelű Lelkész Úr! — Molnár Rudolf lelkész és finn származású felesége, miután visszatértek magyarországi körútjukról, lelkesen beszéltek arról a nagy szeretetről, mellyel ottan irányunkban, a finn

testvérnép irányában, viseltetnek. Látható bizonyítéka ennek a szeretetnek az a pénzádomány, melyet ők magukkal hoztak s amelyhez az Ön gyülekezte is figyelemreméltó összeggel hozzájárult (152.42 pengő). Önök ezt az összeget a háború viharában rombadólt karjalai imaházak újjáépítésére adományozták. Mivel különösen Viipuri városának újjáépítése igen sokba kerül, úgy gondoltuk, hogy ezt az összeget a viipuri imaház újjáépítésére fordítjuk. Ez már a múlt háborúban (1939) teljesen leégett. — Hálásan megköszönjük adományukat. Erősítse ez az adomány, mely a fajszeretet és a Krisztus-szeretet illatát árasztja felénk, egyre inkább azokat a köteleket, melyek összekötik a hívő Magyarországot a hívő Finnországgal. — A Finnországi Lutheránus Evangéliumi Szövetség.”

— **Egy kedves nőtestvérünk** édesanyjával együtt 70 × 70 cm. nagyságú aszúrozott batiszt terítőt adományozott a lelkészi gyónatatótáska számára.

— **Hladky János**, ny. vasúti főtiszt, egyházközségünk tb. presbitere, életének nyolcvanadik évében Tátraszéplakon elhunyt. Temetése nagy részvét mellett Nagyszalókon ment végbe. Feltámadunk!

— **Bászel Jenő**, Kassa sz. kir. város nyug. számvevője, 71 éves korában elhunyt. Temetése ápril

Dr. FÖRSTER LAJOS

a Magyar Általános Kő-zénbánya Részvénytársulat, a Szénárusító Részvénytársaság s belföldi kokszművek vezérképviselője

fa-, szén- és kokszkereskedés
Kassa, Kazinczy-u. 2 - Tel.: 31-62

lis 25-én volt a kassai köztemetőben. Haiálával hűséges magyar szív szűnt meg dobogni. Kiterjedt rokonság gyászolja.

— **Dr. Margitfalvy Sándor** egyháztanácsosunk legfelsőbb helyről m. kir. postafőigazgatói kinevezetést nyert. Ad multos annos!

— **Lapzártakor értesülünk**, hogy nemes Dr. Farkas Józsefné, az evangélikus diakonissza nőegylet elnöke tisztségéről lemondott. — Dr. Farkas Józsefné 1940 óta három esztendőn keresztül állott páratlan agilitással és ügyszere-ttel a nőegylet élén. Lemondá-sát sajnálattal közöljük.

— **Fájdalmas részvétellel** értesült gyülekezetünk Csajka Dezső Ist-ván életének 27-ik évében tör-tönt váratlan elhunytáról. Csajka Dezső 1938 után Kassáról Buda-pestre távozott, megszerezte a gé-pésmérnöki oklevelet és az egyik ottani gyárban helyezke-dett el. Váratlan halála az 1918-ban nemzethűsége miatt elvázott Stock Béla atyánkfia mellé ál-lítja. Ki volt Csajka Dezső? Azok közé a kassai fiatalemberek közé tartozott, akik a legnehezebb időkben, a cseh megszállás alatt, amikor kockára és próbára kellett tenni mindent a legszentebb cél-ért: szívvel-lélekkel magyarok voltak és erejükhez mérten dol-goztak ott a magyar ügyért, ahová Isten állította őket. Amikor a várvavárt magyar felszabadulás hajnalpírja derengett, az első volt, aki jelentkezett a felszaba-dulás előtt, 1938 október 7-én megalakult kassai Magyar Nem-zeti Tanács ifjúsági gárdájába, hogy ott teljesítse a reabízott teendőket. A legbátrabb ifjak közé tartozott, aki nem törődött magával, egészségével, mert csak egyet tartott maga előtt: a ma-

gyar kötelesség pontos teljesíté-sét. Így történt meg, hogy egy al-kalommal a cseh rendőrség letar-tóztatta, napokig hideg zárkában tartotta és ez alkalommal úgy bántalmazták, hogy ezután hosszú ideig betegeskedett és ennek nyomait viselte halála napjáig. — Temetése Kassán a köztemetőben meleg részvét mellett ment végbe.

— **Spielmann Ervin 1871—1943.** Ősi, evangélikus család sarja hunyt el ez év áprilisában Spiel-mann Ervinnel. Röviddel halála előtt nyerte el a m. kir. kormány-főtanácsosi címet. A Magyar Le-számitoló és Pénzváltó Bank kas-sai fiókinézetének volt igazga-tója. A törhetetlen, gerinces, megalkuvást nem ismerő ma-gyarságnak, a nemzeti ügyért minden áldozatra kész, fáradha-tatlan és önzetlen hazafiságnak nemes mintaképe volt, akinek szerény, de munkás élete sokak számára példa lehet. Kassán vé-gezte középiskoláit, kereskedelmi szaktudását a budapesti kereske-delmi akadémián szerezte meg. Akadémiai képesítésének meg-szerzése után mint önkéntes a cs. és kir. 6. tüzérezrednél szol-gált. Hadnagyi ranggal került tar-talékba. 1902-től harminc éven át volt kedves bankjának igazgatója. Mint ilyen, nagyjelentőségű ve-zetőszerpepet töltött be Kassa köz-gazdasági életében. De a város nemzeti és társadalmi életében is vezető szerepet vállalt. Minden magyar kulturális egyesületnek lelkes támogatója volt. A meg-szállás idején is mindig nemzeti értékeink elszánt védelmében látta életének legfőbb célját. Nyugalombavonulása után is mindvégig fiatalos rugalmasság-gal és érdeklődéssel folyt bele a közügyekbe. Egyházközségünk-

nek számos éven át körültekintő gondnoka volt. — Temetése április 24-én a Rozália-sírkertben volt. Az egyházi gyászszertartás után dr. Pohl Sándor polgármester és Kassai Zoltán hírlapíró mondottak búcsúbeszédet.

— **Dr. Köhalmi Brandót**, egyházközségünk presbiterét, a m. kir. államrendőrség kassai kapitányságának főfelügyelőjét, az őrszemélyzet parancsnokát, életének delén ragadta el a halál hivatásának helyéről és forrón szeretett családjának köréből. A fel szabadulással érkezett Kassára és itt részt vett a magyar rendőri szervezet kiépítésében. Az őrszemélyzet tagjai úgy ragaszkodtak hozzá, mint édesatyjukhoz. És méltán, mert ő minden gondjukat-bajukat szívében viselte és lehetőség szerint orvosolta is. Rövid kéthetes, de gyilkos kór teperte le. Nagy élniakarással szenvedett betegyán. Utolsó percig reménykedett. De az Úr másképpen határozott. Igen meleg részvét kísérte ki utolsó útjára a kassai köztemetőbe.

— **A lelkeszi hivatalba** a Tavaszai Értesítő megjelenése óta beérkezett adományok: Egy testvérünk édesanyja emlékére 20 P. Egy másik testvérünk kislány keresztelése alkalmából 50 P az egyháznak. Hubai István és neje Csobri Gizella szegény gyermekeknek 10 P Imolaj Márta keresztelése alkalmából. Egy testvérünk kislánya keresztelése alkalmából az egyház céljaira 20 P. Egy testvérünk édesatyja halálára 10 P, szegényeknek 10 P az egyház céljaira. Horváth Gyuláné 10 P az egyháznak, 10 P szegényeknek. Lux László és neje kisfiúk keresztelése alkalmából 20 P az egyháznak. Vitéz Sándor halottai

emlékére 30 P. Kapy Gyula a Tavaszai Értesítőre 20 P. Hazslinszky Edéné és Lux Lászlóné 10—10 P a Bethesdának, Rónay László 40 P az egyháznak a front-ról való hazatérése alkalmából. Név nélkül 10—10 P szegényeknek és Bethesdának. Név nélkül Spielmann Ervin halálára 10—10 P szegényeknek és egyháznak. Név nélkül egy presbiterünk 100 P jótékony célra. Binder Rezső és neje Greguss Jolán házassági évfordulójuk alkalmából 50 P az iskolának. Gerhard Kélmán és neje kisfiúk keresztelése alkalmából 10 P az egyháznak. Név nélkül 10 P katonáknak bibliára. Flachbart Gyula és neje 20 P az egyháznak kislányuk keresztelése alkalmából. Zimmermann Aladár Spielmann Ervin elhunytával koszorúmegváltás címén 30 P jótékony célokra. Gömöri Jenő és neje 15 P kislányuk keresztelése alkalmából. Dávid István 5 P Tavaszai Értesítőre. Név nélkül háromszor 10 P az egyház részére. Név nélkül kétszer 10 P a Bethesdának. Név nélkül 10 P az iskolának. Stoffán László 20 P az iskolának. Dr. Köhalmi Brandó elhunytá alkalmából Poledniak Károly 100 P az egyház céljaira. Név nélkül egyik presbiterünk 100 P jótékony célokra. Név nélkül 10—10 P szegények és Bethesda javára. Szőke-család 10 P Isten dicsőségére dr. Köhalmi Brandó elhunytá alkalmából. Vitéz Sándor édesanyja halálának évfordulója alkalmából jótékony célokra 30 pengő. — Név nélkül hadikórházra 20 pengő. — Név nélkül 10 P Bethesda. Név nélkül 20 P jótékony célokra. Miháldesz Béláné 5 P kislánya keresztelése alkalmából. Zimmermann Károly kislány keresztelése

alkalmából 20 P az egyházközség számára. Név nélkül egy presbiterünk jótékony célokra 40 P. Név nélkül 20 P jótékony célokra. Fleischer Samu elhunytá alkalmából id. Oelschläger Lajos a Bethesda részére, Oelschläger István a cserkészeknek, vitéz Öry Ferenc a gyámintézet javára, Fiedler Pál a nőegylet céljaira 50—50 P adományoztak. Ugyane célból Feix Sándor 20 P-t jótékony célokra. Név nélkül hadiárvaház céljaira 20 P. Lauff Márta és Géza 10—10 P-t a Bethesdának. Név nélkül egyik egyháztanácsosunk 50 P-t a lelkeszi könyvtár részére. Név nélkül egy nőtestvérünk férje emlékére 10 P-t az egyháznak. Két buzgó nőtestvérünk jótékony célra 50 P-t. Özv. Léway Gyözőné 5 P-t az egyháznak. Név nélkül 5 P a szegények és az egyház céljaira. Név nélkül szegények számára 10 és 20 P. Aczél Vilmos 20 P-t az egyháznak. Név nélkül egy Isten-nél jól ismert egyháztanácsosunk a szegényeknek 100 P-t. Keresztény Sándorné 20 P-t a sajtóalakra kislánya keresztelése alkalmából. Békeffy Adolfné 20 P-t az egyház céljaira. Név nélkül szegényeknek 6 P. Név nélkül országos árvagondozás céljaira 50 P. Név nélkül jótékony célra 20 P. Név nélkül végül a szegények és egyház javára 20—20 P. egyház javára 20—20 P. Földes 20 P. Név nélkül a szegények és Gyula volt presbiterünk az egyház céljaira b. e. neje elhunytá alkalmából 40 P-t, Stromp Lajos és családja Földes Gyuláné elhunytá alkalmából koszorúmegváltás címén a Bethesdának 30 P-t, szegényeink számára névtelenül egyszer 132 pengőt, egyszer 10 pengőt és egyszer 35 pen-

gőt adományozott 3 testvérünk. Isten áldása nyugodjék az adakozókon és adományainkon.

— Özv. Dörner Károlyné testvérünk végrendeletileg 750 pengőt juttatott egyházközségünk pénztárába az egyházközség és az iskola céljaira.

— **vitéz Öry Lajos** egyháztanácsosunk az iskola céljaira 500 P-t adományozott.

— **Április óta következő testvéreinket temettük:** özv. Hazslinszky Edéné sz. Szánik Anna, Bogoly Antalné szül. Szomsits Margit, Nagy Sándor csecsemő, özv. Gara Sándorné sz. Wolf Anna, Tóth Józsefné sz. Andrásy Terézia, Pivan András foglalkozásnélküli, özv. Kriskó Jánosné sz. Horváth Zsuzsanna, Zeitler Béla ny. magántisztviselő, Wawrek Mihály dohánykísarudás, Stantien Tibor postaaltiszt, Schwartz József szeretetházbeli ápoló, Hingisz Aurél Mihály csecsemő, dr. Weinbrenner Nándor kir. törvényszéki tanácselnök, tart. főhadnagy, Kelecsényi Éva csecsemő, Stollmann Anna Mária Erzsébet csecsemő, Zimmermann Mihályné sz. Oelschläger Zsuzsanna, Schimkó Károly szabómester, Ágfalvi Erika Éva csecsemő, Tóth Mihály csecsemő, Szántó József ny. MÁV.- ellenőr.

— **Földes Gyula egyháztanácsos** előrehaladott korára való tekintettel az egyházban viselt tisztségeiről lemondott. A buzgó egyháztanácsost és családját október 13-án fájdalmas gyász érte. A családanya, a 43 esztendőn keresztül hűséges hitves, öt gyermek édesanyja: Földes Gyuláné rövid szenvedés után visszaadta lelkét Teremtőjének.

— **A reformáció megünneplése** ez évben is a testvér református

egyházzal karöltve a következő sorrendben lesz: Október 25-én este 6 órakor az evangélikus templomban: „Mit kíván tőled a reformáció? — Az igének való engedelmességét”. Igét hirdet dr. Szabó Lajos ref. lelkész. Előadás: „A kassai evangélikus egyház rövid története”, tartja Mohr Gedeon evangélikus lelkész. — Október 26-án, kedde este 6 órakor a református templomban „Mit kíván tőled a reformáció? — Ismerd el a Soli Deo Gloriát!” Igét hirdet Mohr Gedeon. Előadás: „A kassai református egyház rövid története”. Tartja: Dr. Szabó Lajos. — Október 27-én, szerdán este 6 órakor az evangélikus templomban: „Mit kíván tőled a reformáció? — Evangéliumi magatartást”. Igét hirdet Stéphan László m. kir. főlelkész. Előadás: „Bornemissza Péter”. Tartja Dr. Schulek Tibor m. kir. alesperes. — Október 28-án, csütörtökön este 6 órakor a református templomban: „Mit kíván tőled a reformáció? — Missziót”. Igét hirdet Sexty Zoltán evangélikus vallás-tanító-lelkész. Előadás: „Czeglédy István”. Tartja Dr. Szabó Lajos. — Október 29-én, pénteken este 6 órakor az evangélikus templomban: „Mit kíván tőled a reformáció? — Imádságodat és áldozatodat egyházadért”. Igét hirdet Vajthó István református segédlelkész. Előadás: „A protestantizmus világhelyzete”. Tartja Dr. Kondor Imre városi főlevéltáros. — Október 30-án este 6 órakor a két gyülekezet számára külön bűnbánati istentisztelet saját templomukban és előkészítés a másnapi úrvacsoravételre. — Október 31-én délelőtt 10 órakor a református, $\frac{1}{4}$ 11 órakor az evangélikus templomban reformá-

ciói istentisztelet az Úr szent vacsorájának kiszolgáltatásával. — Ugyanezen a napon délután 6 órakor a Schalkház-szálló nagytermében protestáns nagygyűlés.

— **A legutóbbi presbiteri ülés** jegyzőkönyvileg örökítette meg Szendrei Pálma diakonissa testvér érdemeit és munkásságáért legteljesebb elismerését fejezte ki.

— **Rónay László számvevő** egy esztendő frontszolgálatáról vizsztatért. Az egyházban viselt tiszt-ségéről lemondott. A pénztárosi teendők ellátását ideiglenesen Adamovits János postatanácsos vállalta. A távozó számvevő elévülhetetlen érdemeiről a legutóbbi presbiteri ülés jegyzőkönyvileg emlékezett meg.

— **Az egyházközségi elnökség** új ügyrendet dolgozott ki. Ezt az egyháztanács részleteiben még az őszi ülés-szakban fogja letárgyalni.

— **Az egyháztanács** elhatározta, hogy b. e. Greguss Gyula lelkésznek a közgyűlésnek már korábbi határozata értelmében a köztemetőn lévő nyugvóhelyén síremléket állít. Az új síremlék felavatása f. évi november hó 7-én, vasárnap déli 12 órakor lesz.

— **A Luther Szövetség** választmányának előterjesztését az 1943/44-ik munkaévre vonatkozóan a legutóbbi presbiteri ülés elfogadta. Eszerint okt. 17-én Dr. Schulek Tibor tábori alesperes „A családi élet válsága” címen tart előadást. — Okt. 24—31-én a reformáció hetében a református egyházzal közösen ünnepli meg a reformációt. — November 18-án Dr. Engel Rudolf egyházközségi felügyelő tart előadást. — November 21-én az evangéliumi munkás-

szövetség alakuló közgyűlése. — December 4—5-én a nőegylet karácsonyi vására. — Budapestről felkért előadók erre az időszakra: Dr. Hankiss János államtitkár és Dr. Keken András tb. esperes, deáktéri lelkész. — Január hóban Gömör János előadása. — Február hóban Dr. Ruttkay György előadása. — Március hóban Dr. Sziklay László előadása.

— **Dr. Ruttkay György** a kulturális szakosztály elnökének indítványára vitaösszejövetelek is lesznek, felkért vitabevezetővel és hozzászólóval. Az első ilyen összejövetel november hó második felében lesz.

— Vitéz Sándor édesanyja halálának évfordulója alkalmából jótékonycélokra 30 P-t adományozott.

SZERETETTEL KÉRJÜK KEDVES HITTESTVÉREINKET, hogy gyülekezeti lapunk terjesztését tegyék lelkiismereti kötelességükké olyan egyháztagjaink között, akiknek tudomásuk, vagy feltevésük szerint nem igen volt módunkban azt eljuttatni.

Liebe Glaubens- und Volksgenossen!

Eigentlich wollte ich mich diesmal lieber ganz enthalten, den gewohnt bescheidenen Gruss und Beitrag für die deutsche Ecke der Mitteilungen zu leisten, weil ich im Laufe des erst kurzen Bestandes dieser auch von der deutschen Seite freudig begrüßten kirchlichen Mitteilungen, wiederholt die bedauerliche Wahrnehmung habe machen müssen, dass selbst unsere lieben Glaubensgenossen, die sich der deutschen Nationalität zugehörig fühlen, — ein nur recht betrübend-geringes Interesse für den Inhalt der deutschen

Ecke aufbringen, diesen Teil der Heftchen manchmal gar nicht gelesen hatten.

Ob solch gleichgiltige Mitglieder und Empfänger der Mitteilungen etwa auch den ungarischen Teil des Inhaltes nur ebenso flüchtig überfliegen oder gar nicht beachten, entzieht sich allerdings meiner Beurteilung und Kontrolle, doch scheint wohl auch hier vielfache Interesselosigkeit und kalte Gleichgiltigkeit vorzuliegen, die sehr zu beklagen und schlechthin nicht geeignet sind, die verschiedenen bereitwilligen Mitarbeiter an diesem Werke der religiösen Herzens- und Seelenverbindung, anzuspornen und aufzumuntern: in der Darbietung wertvoller und nützlicher Arbeit eifrig fortzufahren.

Dass unsere deutschen Gottesdienste meist sehr mager besucht werden, ist seit Jahr und Tag eine recht beklagenswerte Erscheinung! Fast sieht es so aus, als ob man sich schämte, dadurch erkennen zu lassen, dafür Verständnis oder Sympathie zu empfinden! Auch das mangelhafte Interesse an den deutschen Vorträgen, die im vorigen Jahre im Rahmen des innermissionellen Winterprogramms abgehalten wurden, und die mit dankbar anzuerkennender Liebe und hervorragender Themenbeherrschung dargeboten worden waren, ist eine höchstbedauerliche Erscheinung, die hervorgehoben und getadelt gehört.

Ein idealer, befruchtender, fördernder und verbindender Zustand könnte sich im religiösen Zusammenleben herausbilden, wenn auch jene Mitglieder unserer evangelischen Kirchengemeinde ungarischer Nationalität, welche

die deutsche Sprache beherrschen, (und das ist ja nach meiner Beurteilung bei uns zum überwiegend grösseren Teil der Fall) die deutschen Gottesdienste und Vorträge obenso gerne und regelmässig besuchen würden, als die zum Deutschtum sich bekennenden Glaubensgenossen auch die ungarischen Gottesdienste, Vorträge und sonstige Veranstaltungen regelmässig zu besuchen pflegen und eine solche brüderlich-religiöse Verbundenheit und Zusammengehörigkeit, als eine Selbstverständlichkeit auffassen und zum Ausdruck bringen.

Es soll mich aufr. freuen, meine vorstehende Betrachtung und wohlgemeinte Anregung einer verständnisvollen Aufnahme und Beherzigung begegnet sehen und deren Auswirkung auf unser gemeinsames ungarisches-deutsches Kirchenleben künftig in gesteigertem Masse beobachten. zu dürfen, zur Ehre Gottes und zum Wohle und Segen Aller!

JULIUS SOHLMANN
II. Kircheninspektor

DR. VIKTOR MOHR

Anlässlich eines Aufenthaltes in Budapest statten wir einen Besuch bei dem treuen Mitarbeiter unseres Blattes Dr. Viktor Mohr ab. Er ist Mittelschulprofessor in Ruhestand. Wohnt in einem netten von einem duftenden Blumen und Obstgärtchen umgebenen einstöckigen Haus auf der Ofener Seite der Hauptstadt.

Lächelnd empfängt er uns im Garten. Er ist ein guter Sechziger von mittlerer Gestalt. Gleich führt er uns hinauf in die Wohnung, wo die liebe Ehegattin uns

herzlich willkommen heisst. Sie ist die gute Fee, die Muse ihres Mannes. Ein harmonisches Heiratsleben ist zu fühlen in der Nähe dieses Ehepaars. Nach einer kurzen Weile nehmen wir Abschied. Doch beim Weggehen bitten wir noch Beitrag für die Herbstnummer unseres Blattes. Es wird uns zugesprochen. Kaum sind wir aber bei der elektrischen Haltestelle angelangt, da fällt es uns ein, dass wir im schönen Wetter den Mantel bei dem Professor gelassen haben. Eilends geht man zurück und... man überrascht den Dichter. Er hat sich in die Gartenlaube zurückgezogen. Es kriecht zwischen den grünen Blättern ein lieblicher Sonnenschein hindurch und liebkost seine Stirn. Er arbeitet. Eine Hymne wird geschrieben von Gott, dem Allerhöchsten, wie sie hier weiter zu lesen ist:

Erő, egészség a magyar gyümölcs!
GYÜMÖLCS-
különlegességek csakis a
G Ö M Ö R I
gyümölcs-vállalatnál
KASSA, Lakatos-utca 4
kaphatók,

Mérsékelt árak! — Vidéki megrendések azonnal eszközölnének.

Cégtulajdonos: **GALLÓ ISTVÁN**
Telefon: 27-25

— Den ersten Sonntag im Monat wird vormittag um 1/411 Uhr der Gottesdienst immer in deutscher Sprache gehalten. Gleichso findet den 2. und 4. Sonntag nachmittags um 3 Uhr deutscher Gottesdienst statt.

— Jeden Donnerstag um 1/28 Uhr ist in der Kirche Morgengottesdienst in deutscher Sprache.

HERR DER HIMMEL UND DER ERDEN . . .

H Y M N E

DER höher steht, als höchste Himmel sausen:
 DU gabst den angestauten Zeiten Flucht,
 Dass donnernd sie in Ewigkeiten brausen
 Gedrängt von ungeheurer Massen Wucht . . .
 DU schafftest Raum den ungemessnen Kreisen,
 Du schleuderst Welten dröhnend hin zum Gang,
 DU gabst Gesetze — Rätsel aller Weisen —
 Das Ewige währt denen nicht zu lang . . .

DU zündest Licht an aller Welten Enden
 Und löschst die Schöpfung dann in rauhe Nacht,
 Wo Stürme toben . . . Sterne Lichter senden —
 Ein Hauch regiert sie Deiner Gottesmacht . . .
 DU schufst den Menschen, Forscher Deiner Pläne,
 Dass er die Pforten bloss der Werke sieht,
 Doch unentwegt die Lösung heiss ersehne,
 Worüber ewig sich Dein Schleier zieht . . .

Gabst ihm nach Innen unbegrenztes Sehen,
 Das bis zu Deinem Weltenthron dringt,
 Dort bildert traumhaft alles Weltgeschehen,
 Wohin die Seele sich zum Lichte schwingt,
 Zu meiner Sehnsucht himmlisch hehren Ende,
 Zu meiner Schöpfung allerletzten Grund . . .
 Voll Inbrust falte, HERR, ich meine Hände:
 Es preist im Ahnen DICH mein Herz . . . Mein Mund . . .

Am 30-sten Juni, 1943.

Tischegebet

O Herr, gib deine segnende Hand
 über Wiese, Land und Ackerland
 gib Sonne und Regen und Winterhauch . . .
 den Früchten des Baumes, der Beere am Strauch.

Schirme vor Hagelgewitter Zorn
 Das wogende Gras, das wallende Korn,
 Nimm die Rinder der Weide, die Fische der Flut
 und das Wild im Gehölze in deine Hut,
 das Speise und Trank uns labe un nähre,
 Gott segne die Mahlzeit, dem Herrn sei die Ehre.

(INHABER)

Den Unzufriedenen

Butter, Butter, wollt ihr haben,
Und ihr lärmt und ihr krakehlt!
Denkt an die im Schützengraben,
Denen es an allem fehlt!
Ueberlegt euch, liebe Leute,
Mal des Vaterunser's Sinn:
„Brot“ — so lautet's — „gib uns heute...“
Doch von Butter steht nichts drin.

Denkt an die, die mutig streiten
Unentwegt für's Vaterhaus,
Schaltet in den grossen Zeiten
Kleine Alltagsorgen aus!
Hebt den Blick zu allen jenen,
Deren Liebstes nahm der Tod,
Die nur mit dem Salz der Tränen
Nässen heut' ihr täglich Brot!

Wisst ihr nicht, dass lautes Klagen
Noch den Mut der Feinde mehrt?
Schweres habt ihr nicht zu tragen
An der Heimat sicherem Herd!
Statt zu schimpfen und zu fluchen,
Sage sich der Patriot:
Dem Besiegten schmeckt kein Kuchen,
Doch dem Sieger — trocken Brot!

PAUSZ TIVADAR

tul. SZAKMÁRY KÁROLY
üveg- és kőnagykereskedés

KASSA

Központ: Fő-u. 19. I. em. Telefon 2423

Fiók 1.: Fő-utca 19. Telefon 2022

„ 2.: Fő-utca 11. Telefon 2824

„ 3.: Fő-utca 71. Telefon 2799

Alapítva 1833

STOFFÁN LÁSZLÓ

textilnagykereskedő

Kassa, Fő-utca 9

Telefon: 34-46

MOTOR GARAGE

GÉPJÁRÓMŰ JAVÍTÓ ÜZEM

Kassa, Jókai-utca 4

TELEFON: 32-16

UHL MATH.

cég. tul.: HEIDECKER ALAJOSNÉ
virágkereskedő

Kassa, Fő-u. 81. Tel. 35-16

Élő- és művirág, menyasszonyi csokor,
koszorú izléses kivitelben.

Vidéki megrendeléseket is elvállalok.

KEMÉNY GÉZA

Kassa, Fő-utca 32—34

Telefon: 32-58 - Alapítva: 1854. évben

Női divat, kelmék, menyasszonyi ke-
lengyék, zászlók, harisnyakülönlegesség,
szőnyeg, linoleum és függöny.

Várkoly Miklós

rádió- és villamossági vállalata

KASSA

Kossuth Lajos-utca 3

Telefon: 45-96

Szitányi Béla

ANGOL ÚRISZABÓSÁGA

Kassa

KOVÁCS-UTCA 17 SZÁM

VITÉZ SÁNDOR

könyv-, papír-, zenemű-
és írószerkereskedés

Kassa, Fő-utca 75

Telefon: 27-46. - Alapítva 1885

Felelős kiadó: Mohr Cedeon, Kassa, Kossuth Lajos-utca 3. szám. Telefon: 35-96. —
Az értesítő ára 1.— pengő. — Ezt az összeget Várkoly Miklós főgondnok üzletében
(Kossuth Lajos-utca 3. szám), Fleischer és Schirger-cég pénztáránál (Fő-utca 2. szám),
kitett perselybe kérjük beszolgáltatni. — A nyomdaköltség fedezésére felülfizetést
köszönettel fogadunk. — Nyomta: „Wiko” kő- és könyvnyomda, Kassa.